

TÜRKİYE SOLU

Yıl : 1
Sayı : 42
3 Eylül 1968
100 Kuruş

30 Ağustos'a lâyık olmak

Gençlik İzmir'in Cumhuriyet alanında Amerikan emperyalizmine ve onun işbirlikçilerine cevabını vermiştir :
«TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE!»

29 Ağustos günü, İzmir'de: «Tam bağımsız Türkiye» mitingini düzenleyen devrimci gençlik, Türkiye'nin şerefini kurtardı. Mitinge katılan ve mitingi destekleyen her yaşta İzmirli (70 yaşındaki Hasan Kayra dahil) Türkiye'nin şerefini kurtardılar. Amerikan emperyalizminin 6. Filosunun son İstanbul seferi sırasında, Demirel iktidarı polislerinin elini Türk kama bulamasından sonra, aynı 6. Filonun, hem de 30 Ağustos gibi, Türkler için kutusal olan bir günde, İzmir limanında bayrak dalgalandırması karşısında, ulusça duyduğumuz öfkeyi dile getirdiler, İzmir mitingçileri. Kimse ulusal şerefimize indirilen bu darbenin, karışksız kaldığını söyleyemeyecektir.

İzmirli, bu ulusal hakarete karşı çıkmakla, emperyalizme ve yerli ajanlarına, Türkiye'nin bastonsuz gelecek, köpeksiz köy olmadığını göstermişlerdir.

Zafer Bayramı günleri, Amerikan 6. Filosunun İzmir'e gelişinin anlamı açıktır.

Ezilen Doğu uluslarının bayraktarı Türk ulusunun, ilk başarılı millî kurtuluş savaşında, emperyalizmi yenerek dize getirmesinin sembolü olan 30 Ağustos'un temsil ettiği ruhu iyice küldürmenin zamanı geldiğini bize anlatmak istemektedir, Amerika. «30 Ağustos ve onunla birlikte şanlı bir tarihten gelme millî gelenek olarak, millî bilincin ve millî mukaddesat olarak ne kaldıysa, onu tarihe gömmeye zamanı gelmiştir,» demektedir, Amerika.

«Türkiye artık o eski Türkiye değildir; emperyalizme karşı şahlanmış, bütün dünya halklarının saydığı Mustafa Kemal'in bağımsız Türkiye'si değildir artık; Türkiye, bugün iktisadi, siyasi, toplumsal hayatının köşebaşları benim adamlarım tarafından tutulmuş, dört bir yanı benim askerî üslerimle donatılmış, vesayetim altında bir ülkedir; böyle bir ülkede, gerçek Atatürkçülüğün ve ona paralel düşen gerçek emekçi devrimciliğinin emrettiği eylem olamaz; Atatürk'ün adını siyasi demagojide, içi kof bir sözcük olarak kullanabilirsin, hattâ benim iznine bağlı olmak şartıyla, bir çeşit sosyalistçilik ve bildiri anti-emperyalizmi de yapabilirsin, ama gerçek devrimci eylem, gerçek antiemperyalist eylem, yasaktır» demek istemektedir, Amerika ve onun işbirlikçileri.

«Türkiye'de ben, istersem yağmur yağar, ben istersem güneş açar,» demek istemektedir, Amerikan emperyalizmi: «ben istersem bana tâvizde ne de olsa duraksamalı davranmak zorunda olan Kurtuluş Savaşının, Garp Cephesi Kumandanını iktidarı sandalyasından alaşağı ederim, yerine koca imparatorluğumun toprakları üzerinde, dünyanın dört bir köşesine giriştiğim askerî inşaat işlerinde görev alan firmalarımın birinin, her bakımdan bana bağlı, temsilcisini oturturum o san dalyeye,» demek istemektedir, bize Amerika.

«Eğer şanlı ulusal tarihinle bağdaşmayan böyle bir durumu sineye çekmek zor geliyorsa bunun için sana mânevî avuntu gerekse, petrol şirketlerinin yönettiği Suudi Arabistan'dan örnek al şeriatçılığa sarıl 20 nci yüz yılın ileri fikirlerine sırtını dön, Ortaçağ hurafeleriyle avun, ama boynuna geçirdiğini boyundurduğunu zorlamaya kal-

kışma, yoksa türlü belâlar gelir başına, Vedat Demircioğlu'nun başına geldiği gibi, Atalay Savaş'ın başına geldiği gibi,» demektedir bize Amerika. Bunları demek istemektedir 6. Filoyu 30 Ağustos günü İzmir'e gönderen Amerikan emperyalizmi. Ve Ege'nin gençliği, Amerikan emperyalizmine doğru cevabı vermiştir: «Tam Bağımsız Türkiye!» Bu cevap, «Türkü» demeye lâyık bütün Türk vatandaşları adına verilmiştir. Ve Demirel iktidarının kanunlu mitinge karşı düzenlediği kanunsuz saldırıya rağmen verilmiştir, bu cevap; sözde anti

emperyalistlerin yılmıklarına ve baltalamalarına rağmen verilmiştir, bu cevap.

Bundan 46 yıl önce, Batı emperyalizminin elindeki en güvenilir vurucu kuvvet, Yunan ordusunu, bir meydan muharebesinde bozguna uğratarak, Türk ulusunun zafere ulaşması, Doğu'nun ve Güney'in sömürülen halklarının millî kurtuluş savaşları çığırını açmıştır. Zafer Bayramımız, bunu temsil eder ve bu bakımdan, dünya ölçüsünde bir önem taşır. Bugün Babıâli basının ve bu basın sözcülüğünü ettiği güçlerin, millî bağımsızlık sava-

şımızı dar kapsamlı, mahalli bir Türk-Yunan çatışması gibi göstermekle, güttükleri amaç besbellidir. Bu işbirlikçilerin hem lâfta 30 Ağustos'u kutlama, hem de emperyalizme çanak tutma ve bugünkü Amerikan vesayetini savunma gibi bağdaşmayan iki şeyi bağdaştırma cambazlığının bir yanındır.

Evet, 30 Ağustos zaferi, ezilen Türk ulusunun, Amerikan emperyalizmi dahil, Batı emperyalizmine karşı, çığır açan zaferidir. Bu zaferi kutlayabilmek için, tutarlı antiemperyalist olmak gerekir. 30 Ağustos'u kutlamağa

lâyık olabilmek için, en derin anlamıyla Türk milliyetçisi olmak gerekir; tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye'den yana olmak ve bu yana olmanın gereğini eylem içinde yerine getirmek gerekir. Bu gereği, 29 Ağustos günü, «Tam Bağımsız Türkiye» mitingini polis coplarına ve faşist saldırılarına rağmen başarılar yerine getirdiler. Onun için, 30 Ağustos'u kutlamağa lâyık onlardır. Onlar ve onları bütün kalbleriyle desteklemiş olan Türkiye'nin dörtbir yanındaki gerçek devrimciler, gerçek milliyetçiler.

Amerikan «Demokrasisinin»

Gerçek Yüzü

Seçimi Humphrey kazansın, Nixon kazansın emir aynı kaynaktan gelecektir. Ve bu kez de, seçim merasimi yerine getirildikten sonra, aynı çıkar çevreleri, dünya tarihinin bu en buhranlı döneminde koskoca 200 milyonluk Amerikan halkının kaderi üzerinde tahakkümlerini sürdüreceklerdir.

Siyasi cinayetler işlendi, allem edildi kalem edildi ve Amerikan halkı gene bir olup bitti karşısında bırakıldı. Bu yılın sonundaki Cumhurbaşkanı seçimlerinde Amerikan seçmeni, Johnson'un, Amerikan halkının da gerçek çıkarlarına karşı olan, saldırgan emperyalist politikasının destekleyicisi Humphrey ile, Johnson'u yeteri kadar gerici bulmayarak politikasını sağdan eleştiren Nixon arasında bir tercih yapmak zorunda bırakılmıştır.

Demokrat Parti'nin adayı Humphrey tıpkı selefi gibi, Amerika'nın emperyalist saldırgan politikasının bütün dünyada sürüp gitmesinde çıkarı olan büyük sermaye çevrelerinin en saldırgan fraksiyonunun şişirip politika alanına sürdüğü, kişilikten ve liderlik vasıflarından yoksun, sıradan bir politikacıdır ve kendine emredilene yapacaktır.

Cumhuriyetçi Parti'nin adayı Nixon da aynı çevrelerin yetistirmesi, her hareketi kendisi için plânlanan, rakibinden de daha az kişiliği ve yetenekleri olan tipik bir sağıcı demagogdur. Ve o da kendisine emredilene yapacaktır.

Seçimi Humphrey kazansın, Nixon kazansın emir aynı kaynaktan gelecektir. Ve bu kez de, seçim merasimi yerine getirildikten sonra, aynı çıkar çevreleri dünya tarihinin bu en buhranlı döneminde koskoca 200 milyonluk Amerikan halkının kaderi üzerinde tahakkümlerini sürdüreceklerdir.

Amerikan seçimlerinde Nixon-Humphrey tercihinin tezgâhlamak için söz konusu çıkar çevreleri siyasi cinayetlerden, basın, radyo, televizyon yoluyla Amerikan seçmenini şartlandırmaya kadar varan her yola başvurmuşlar ve bunda başarılı olmuşlardır.

Her toplumda olduğu gibi Amerikan toplumunda da, o toplumun sınırlamaları içinde, bir ilerici-gerici çatışması vardır. Amerika'da şimdiye dek partiler politikası alanında bu çatışma, Amerikan kapitalizminin emperyalist maceralara en çok eğilimli olan koluyula, daha ağırbaşlı, ılımlı bir politikada çıkarını gören kolu arasındaki çelişki olarak belirmektedir. Bir kumarbazlar sanayii diye nitelendirilen petrol sanayii ile, ya da varlığını Pentagon siparislerine borçlu bulunan Amerika'nın savunma programları yöresinde türemiş gecekondular Wall Street'in temel direği, ağırbaşlı, örneğin bir Baruch gibi maliyecinin temsil etmiş olduğu kurumlar arasında, Amerika'da kapitalist düzeni sürdürme konusunda bir görüş birliği olmakla birlikte, gene de önemli iç ve dış politika konularında görüş ayrılıkları vardır. Bir Roosevelt bu bakımdan ağırbaşlı kapitalist kola daha yakın bir siyaset adamı yardımcısı sıfatıyla Truman'dan bir hayli farklı bir politika izlemiştir. Nasıl ki, Amerikan kapitalizminin en saldırgan kolunun adamı diye bilinen bir Johnson, suikaste kurban giden selefi John Kennedy'den çok değişik bir yol izlemişse.

Eğer ferdî terör Amerikan politikasında tâyin edici rol oynamamış olsaydı, bugün Amerika'daki çeşitli ilerici akımları temsil eden ve özellikle Vietnam'da barışçı bir tutumu savunan Robert Kennedy sağ olur ve Amerikan seçimleri bir anlam kazanırdı. Ve Robert Kennedy'nin kişiliği ve liderlik yetenekleri yüzünden Demokrat Parti seçimi kazanabilirdi de. Bugün Johnson'dan boşalacak olan Cumhurbaşkanı koltuğuna,

umulmadık bir olay meydana gelmedikçe, sağıcı Nixon'un oturacağı kesişin sayılmaktadır. Ve seçimden sonra Johnson'un halklara karşı politikası olduğu gibi izlenecektir.

Bir Robert Kennedy'nin siyasi lider olarak ortaya çıkışı Amerikan toplumundaki birçok konjonktürün birleşmesi sonucunda mümkündür ve Amerikan şartlarında Kennedy'nin şahsının yokedilmesiyle, onun temsil ettiği ilerici nitelikte akımların oldukça uzun bir süre için politika alanında etkisiz hale getirilmesi sağlanabilmektedir. Bu yapılmış ve Amerika'daki seçim mücadelesi bir süre için sağ kanat içinde bir iç çatışma haline sokulabilmiştir. Ve Amerikan halkının belki de çoğunluğunun oylarıyla iradesini belirtmesi olanağı ortadan kaldırılmıştır.

Bir ulus için bundan büyük bir facia düşünülemez. Buna tarihte bir paralel aramak gerekirse, Türk Solu okuyucularının az çok ayrıntılı olarak bildikleri, Türkiye'nin Birinci Dünya Savaşına sokulduğu faciası hatıra gelebilir. O zaman da barış içinde yaşamak isteyen Türk ulusu, Alman emperyalistlerinin ve yerli bir işbirlikçinin tezgâhladığı bir olup bittiyile bir gün ansızın kendini dünya savaşının içinde buldu. Sonuç cephe helerde ve cephe gerisinde 3 milyon Türkün vurularak hastahktan ya da açlıktan kaybı oldu. Ama Cumhurbaşkanı John Kennedy'nin ve ardından da Başkanlığa emin adımlarla yürüyen kardeşi Robert Kennedy'nin 1914 de başına gelenden de büyüktür. Birinci Dünya Savaşına öncesi Türkiye'si ne de olsa emperyalizmin sömürü alanı, bağımsızlığa tam sahip bulunmayan, geri bir tarım ülkesi idi ve halkının ülkenin yönetiminde bir sözü yoktu. Ama Demokratik Devrimini daha 18 inci yüzyılda başarmış olan, Dünya tarihine bir Thomas Jefferson, bir Abraham Lincoln vermiş olan, burjuva demokrasisi geleneklerini sürdürme iddiasında bir Amerika Birleşik Devletleri'nin, 200 milyonluk nüfusunun çoğunluğunun iradesini kiralık katillere atılan birkaç kurşunla yok saydırma ve punda getirip Amerika'yı kendi dar çıkarlarına uygun doğrultuya yönetebilme, elbette ki herhangi bir ulusun karşılaşabileceği en büyük felâketler.

Amerikan halkı bu felâketi sineye çekmiş benzemektedir. John Kennedy'nin ölümü şimdi den unutulmuştur. Robert Kennedy'den de Amerikan basın, radyo ve televizyonunda hemen hemen hiç söz edilmemektedir. Muhtemel olarak seçimlerden sonra katilin yargılanması sırasında mesele gene biraz alevlenecek ve kapanacaktır. Belki de bu kez bir Warren Raporu komedisine bile lüzum kalmıyacaktır. Ve belli biçimde şartlandırılmış Amerikan seçmeni, Anayasa'nın kendisine sağladığı hakları kullandığı sansıyla kuzu kuzu gidecek, seçimlerde, aynı saldırgan gücün iki temsilcisinden biri için oyunu kullanacaktır. Ve Kennedy'lerin asıl katilleri, her zamankinden daha pervasız, ellerini kollarını sallayarak dolacaklar ve kendi halklarına karşı olduğu gibi, bütün barışsever uluslara karşı yeni komplolar tasarlıyacaklardır.

Budur Amerikan seçimlerinin gerçek anlamı. Budur, bizi emperyalist vesayeti altında tutan ve işbirlikçilerin bize örnek olarak gösterdikleri Amerikan demokrasisinin gerçek yüzü.

Sunay'ın 30 Ağustos konuşması

30 Ağustos vesilesiyle yayınladığı mesajda, Cumhurbaşkanı Sayın Cevdet Sunay, Anayasanın vazetmiş olduğu yeni hakların ve ödevlerin darıltılmayacağını belirtti. Aynı zamanda, bu hak ve ödevlerin daraltılması veya kaldırılmasının düşünülemeyeceğini de hatırlattı. Sayın Cumhurbaşkanı devamla şöyle demektedir: «Serbest olan vicdan ve din hürriyeti ile ibadet hürriyetinin siyasi maksatlar ile protesto namazları ve gösteri mevlütleri halinde cemaat temini suretiyle tertiplenmesi ve tekrarı; durumu kamu düzenini ilgilendiren bir toplantıya çevirir ve bu husustaki kanun hükümlerinin uygulanmasını, idari ve inzibati tedbirlerin alınmasını gerektirir. Onun için, kanunlara uymayan davranışları pek nazik bir konu sayılan din ve ibadet sorunlarıdır mülâhazasıyla müsamaha ile karşılamak doğru değildir. Bu gibi eğilimler ağır basacak olursa, geçmiş tarihimizdeki acı olayların daha da vahim şekillerde tekrarı etmesini önlemek iktidarımız dışında kalır, milletimizin kaderi üzerinde asırlarca menfi roller hazırlamış gericiliğin ve irticamın, saiki olmuş bu tür davranışlardan kaçınmanın son derece önem taşıdığına bütün vatandaşların inanmalarını isterdim.»

Bunlar Mustafa Kemal Türkiye'sinde bir Cumhurbaşkanı beklenilecek sözlerdir. Ne var ki, sayın Sunay'ın halkımızın gittikçe artan yoğunlukta katıldığı anti-emperyalist savas hakkındaki aşağıdaki sözleri oldukça anlamlıdır.

«Kaba kuvvet gösterilerine mutlaka son verilmesi gerekir. Kaba kuvvetin medeni anlayış ve toplu davranışlarda yer yoktur. Herhangi bir kaba kuvvet, Türkün geleneksel misafirperverliğini hiçe sayacak olursa, gösteriler halkımız tarafından tel'in edilmeli ve hareketleri kolluk kuvvetlerimize önlenebilir ve sür'atle dağıtılmalıdır.»

Gerçekte ise, 6. Filonun gerek Kıbrıs sorunuyla, gerekse Arap-İsrail çatışmasında oynadığı rol, bu gemilerin Akdenizde kaba kuvvet aracı olarak dolaylı olarak çoktan göstermiştir. Diğer taraftan, özenle savunulan Anayasanın emrettiği şekilde ve verdiği haklar çerçevesinde emperyalizme karşı çıkan milliyetçilere yapılan saldırılara karşı alınan savunma durumunun kaba kuvvet olarak nitelendirilmesi de olanaksızdır.

Güney Deniz Saha Komutanının İzmir Valisinin ve Belediye Başkanının Filotilla Komutanı Albay Gibson'u makamlarında yardımcılara karşılatmalarının anlamı 6. Filonun İzmir limanına gerçek bir baskı sonucu gelmiş olduğudur. Buna rağmen Sayın Cumhurbaşkanı'nın mesajında şöyle denilmektedir: «Akdenizde kendisine ait bir üsse sahip olmayan bir filonun komutanından erine kadar, sürekli değişmelere tâbi personelin eğitimini, dinlendirilmesini, müttefikleriyle tanıştırılmasını, vazife görevlerini denizleri ve kıyıları tanımlarını sağlamak maksadıyla, ziyaretler yapması normal bir ihtiyaçtır ve zarurî bir işbirliği icabıdır.»

Sayın Sunay, İzmir'de herhangi bir hâdise çıkmasına mâni olmak arzusunun şiddetle duyuyorum olabilir. Ne var ki, İstanbul olaylarının heyecanı geçmeden ve programız olarak bilhassa 30 Ağustos-9 Eylül tarihlerinde İzmir'e yapılan bir ziyaret karşısında, Türkiye Cumhuriyeti ve milletten birliği temsil eden Cevdet Sunay'ın Anayasa'daki «Türk devletinin bağımsızlığına vatanın ve milletten birliğine yönelik her tehlikeye karşı koyma» ödevini hatırlamamak elde değildir.

Diğer taraftan «6. Filo veya gemilerini bir baskı kuvveti diye nitelenecek ve personelini karşı uygunsuz hareketlerde bulunmak milletler ve mütefikler arası münasebetlere sığmaz ve Türk misafirperverliğine de yakışmaz. Buna mukabil bilhassa milli günlerimizde limanlarımıza ve hava üslerimize yapılan veya yapılabilecek olan bu türlü müttefik ziyaretlerini sevincimize iştirak şeklinde yorumlamak ve değerlendirmek bize çok şey kazandırabilir.» şeklindeki zorlayıcı sözlerini ise yadırgamamak elde değildir. Cevdet Sunay, yönetici mevkiine 40 yaşındayken asker kaçağı olup yabancı Morison firması temsilciliğinden gelmiştir. O, 30 Ağustos 1922'de, Sevr Andlaşmasının hükümleri çerçevesinde işbirlikçi İstanbul Hükümetinin meşru saydığı emperyalist istilâya, şimdiki söz konusu ettiği Türkmisafirperverliğini göstermeyen, büyük

ları yeni terlemiş bir subaydı. İlk Ulusal Kurtuluş Ordusunda genç bir subay olan bugünün Cevdet Paşası, değerlendirmek zorundadır ki; 6. Filoyu destekleyenler mesajında değindiği protesto namazları ve gösteri mevlütleri düzenleyenlerin ta kendisidir. Sayın Sunay bu değerlendirmeyi yaptığında «sevincimize iştirak» yorumunun kime ne kazandıracağını kendi anlayışı içerisinde de görecektir.

Bunun yanı sıra, Türk Milleti, her hangi bir rütbedeki askerinin genel evin kapısından bakmasını bile yasaklar, cinsî ihtiyaçlarını gidermek üzere gelen 6. Filo mensuplarına bayram sevincine iştirak eden misafir gözüyle bakamaz.

«Emperyalizmi red ve mağlûp ederek milli mücadelesini başarmış ve esir milletlerin kurtuluşuna örnek olmuş Türk Milletinin bugünkü imkân ve kabiliyetleri içinde tekrar emperyalizmin boyunduruğu altına girmesine imkân vermesi ve bunu herhangi bir Türkün benimsemesi asla düşünülemez» sözleri ise «Anti-emperyalizm mücadelesi diye milli güvenliğimizin dayanağı müttefiklerimiz ile işbirliğimizi zedeleyen davranışlar menfaatlerimize ve dünya gerçeklerine uymamaktadır» denmiş olmasıyla bütün anlamını kaybetmiş olmaktadır.

BORA GÖZEN serbest bırakıldı

Çağaloğlu'nda polis öğrenci çatışmasına fiilen iştirak ettiği gerekçesiyle Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefetten 1 Ağustos 1968 günü tutuklanan Yazı İşleri Müdürümüz Bora Gözen 29.8.1968 tarihindeki duruşmada serbest bırakılmıştır.

Aynı davada Bora Gözen ile birlikte Deniz Gezmiş, Bozkurt Nuhoğlu ve Kemal Bingöllü de yargılanmışlardır. Sanık şahitlerinin dinlenmesinden sonra Av. Muvaffak Şeref delil olarak gösterilmek istenen fotoğrafın Çağaloğlu olayları sırasında değil, bir gün önceki vilâyet ölü olaylarında çekilmiş olduğunu zira fotoğraf mahallinin vilâyetin karşısındaki hanların önü olduğunu bildirmiş ve sözlerini ispat için tamamlayıcı fotoğrafı hâkime vermiştir.

Daha sonra söz alan Av. Alp Kuran dâvanın 4 sanığı olmasına rağmen bunlardan bu dâvadan dolayı yalnız birinin tutuklu bulunduğunu söylemiş, dinlenen tanıkların ifadeleri ve delil olarak ileri sürülen resmin yetersizliği karşısında Bora Gözen'in serbest bırakılmasını istemiştir. Alp Kuran ayrıca iddia makamının bu dâvada tarafsız davranmadığını lehte ve aleyhteki delilleri toplarken titizlik göstermediğini, özellikle sanık lehindeki delilleri toplamaya lüzum dahi görmeden 2 stajyer polisin gerçekle uymayan ifadelerine dayanarak dâva açtığını belirtmiş bu davranışın nedenlerinin ise Türk Solu dergisinin emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı olan tutumunda yattığını belirtmiştir.

Öte yandan 6. Filonun geliştiği sırada da çıkan olaylardan ötürü hâlen tutuklu olanların sayısı 6'dır. Bir çok anti-emperyalist gençlik hareketine ön derlik eden Deniz Gezmiş ve İTÜ yurdunun polis tarafından basılması sırasında tutuklanan FKF İstanbul sekreteri Veysi Sarısözen de bu gençler arasındadırlar. Hâlen sorguların tamamlanmamış olması gençlerin tutukluluk sürelerini uzatmaktadır. Ayrıca Deniz Gezmiş ve Veysi Sarısözen hakkında yeni soruşturmalar açılmaktadır. Öğrenciler kendileriyle konuşan dergimiz mensuplarına morallerinin yerinde olduğunu, bütün zorlamalara rağmen mücadeleden yılmadıklarını belirtmişlerdir.

Lâtin Amerika ülkelerinde

Dünya gençlik ve öğrenci hareketlerinin ağırlığı Lâtin Amerika'ya kaymış durumda... Araya tatilin de girmesiyle Avrupa'daki olayların yatışmasına karşılık Meksika, Uruguay, Brezilya ve Guatemala'da hergün yeni gösteriler ve öğrenci polis çatışmaları ortaya çıkıyor...

Brezilya'da, polis bazı öğrenci liderlerini yakalamak için Rektörün izin vermemesine rağmen, Brezilya üniversitesini işgal etmiştir. Öğ

renciler polis birliklerine karşı şiddetle direnmişlerdir. Birisi ağır olmak üzere 7 öğrenci ve birçok polis yaralanmıştır. Karışıklıklar sırasında bir polis devriye arabasını tutuşturmuşlardır.

Öte yandan kongreed söz alan muhalefet üyeleri polisi keyfi şiddet hareketlerine girişmekle suçlamışlardır.

Uruguay'da bin kadar öğrenci, güvenlik kuvvetlerinin üniversiteye karşı giriştiği saldırı üzerine, üniversite çevresinde 4 saat süren şiddetli bir çatışmaya girmiştir. Polis çok sayıda gaz bombası kullanmış ve kavgalar sonunda 10 yaralı hastaneye gönderilmiş 50 kişi de tutuklanmıştır.

Guatemala'da; Amerika Birleşik Devletlerinin Guatemala Büyükelçisi John Gordon Mein otomobilini pusuya düşüren gençler tarafından makinalı tüfek ateşiyle öldürülmüştür.

Açılan tahkikatta polis sorguya çekilmeye üzere 3 kişiyi tutuklamıştır. Guatemala İçişleri Bakanı, suçluların kaçmasını önlemek amacıyla Guatemala sınırlarının kapatıldığını açıklamıştır.

Başka bir ülkede böyle bir suikastın anarşistçe bir davranış olduğu ileri sürülebilirse de, Guatemala'nın özel şartları değişik yorumlara yol açmaktadır. Bilindiği gibi Guatemala'da dağlara çekilmiş olan «gerilla» lar ile hükümet kuvvetleri uzun süreden beri silahlı çatışma halindeydiler ve birkaç ay önce silahlı ihtilâci kuvvetler, Büyük Elçiyi Guatemala'daki Amerikan Emperyalizminin en büyük ajanı» olmakla suçlamışlardır.

Nitekim aynı şekilde «silahlı çatışma» halinde bulunan bir başka Lâtin Amerika ülkesinde, Kolombiya'da, Amerikan uzmanlarının yetiştirmesi Kolombiya askerî birliklerinin ülkenin kuzey doğusunda meydana gelen kanlı bir çatışma sonucunda «halk kurtuluş hareketi» na mensup bir grup gerillacıyı yok ettikleri bildirilmektedir.

Demokratik Devrim Derneğinin Bildirisi

29/Ağustos/1968

Bundan 46 yıl önce ulusumuz, emperyalistleri ve onların mağası olan Yunanlıları ta Anadolu içlerinden sürüp İzmir'e kadar kovalamış ve denize dökmüştü. Amerikan ve diğer yabancı savaş gemileri bu sürüntüleri toplayıp çekip gitmek zoruyla kalmıştı. YFeryüzünde ilk milli kurtuluş savaşını zafere ulaştıran halkımız Lozan'da kendi egemenliği ve bağımsızlığını bütün dünya yaya tasdik ettiren Mustafa Kemal Türkiye'sini tanımayan ve ona karşı olan tek ulus Amerika olmuştu.

Kurtuluşumuz ve bağımsızlığımız, mübareke ve işgal yıllarGı, halkımızın kafasında, kendi sularımızdaki yabancı savaş gemilerinin var olup olmasına göre sembolleşmişti. Aradan bu kadar yıl geçtikten sonra, bağımsızlık savaşımızın en önemli zafer günlerinin kutlanması sırasında, Amerikan savaş gemilerinin ısrarla sularımızı kirletmek isteyişlerinin bir nedeni olmak gerekir. Yeryüzünde milli bağımsızlığın kanı pahasına ilk olarak elde eden halkımız haklı olarak gururludur. Fakat, Amerikalıların çeşitli antlaşmalarla yurdumuzu nasıl kısıtlı olarak bağladığını, ne gibi tavizler kopardığını ve hangi yollarla sümürdüğünü henüz bilmemekteyiz. Halkımız bunu öğrendiği gün, Amerikanın Türkiye'deki çıkarlarını korumak öyle pek kolay olmayacaktır. Bu yüzden Amerikalılar, yavaş yavaş halkımızın gururunu kırmak, melekemizdeki yüzkırtıcı mevcudiyetlerine alıştırmak istiyorlar. Amerikan savaş gemileri işte bunun için, kurtuluş günlerimizin yıldönümünde güzel İzmir'imizde demirliyorlar. Bunun için bilince Amerikan eri her gün sırtarak şehirde dolaşacaktır.

Uyanık, ilerici güçlerin emperyalizme ve onların işbirlikçilerine karşı olumlu bir direniş içinde bulunmaları umut vericidir. Tü mhalkımızın, işçisi, köylüsü, kentlisi, genci, ihtiyarı ile bu güçlere katılması yakındır. Halkımız bu kadar aşağılanmaya, hor görülmeğe alıştırlamaz.

MINİ ETEKLİLER

Suphi Karaman

Politikada bazı davranışların insan uzuvlarının garip biçimlerine ya da yaşantılarındaki alışkanlıklara benzer görüntüleri vardır. Bunlar mizah yazarlarının şöhret hazinelerini teşkil ederler. En çözümlü edebi eserler, benzer görüntüleri en iyi sezebilen ve dile getiren yazarlar tarafından dünya edebiyatına armağan edilmişlerdir. Üç silâhsözlerde D'Artagnan'ın atının portakal rengi, Gaskonyalı uzun burnu alay konusu edildikten sonradır ki, romanın kahramanlarından birinin yıldızı parlamış ve roman hız kazanmaya başlamıştır. Sırtında bir kambur taşıyanların kibirli görünüşü, vücudun dik tutulması gayretinin suuraltı tepkisidir. Politikadaki kamburluların da taşıdıkları veballer altında ezilmemeleri için çeşitli gayretler harcadıkları görülür. Politikada burnu büyüyenlerin azametleri, bir suratın yarısını kaplayan heybetin sahibinin yersiz gururundan az değildir. İnsanın ıstırabına, yoksulların iniltisine karşı sağır olanların saadeti, geçici de olsa, bir küfürbazın ağır sözlerinden bir şey anlamayan top sağırmı mutlulundan farkıdır.

Yaşantımızdaki bazı alışkanlıkların da bir kısım politik davranışlarla benzer görüntüleri vardır. Sabah uykusunun bir türlü atılamayan mahmurluğu içerisinde günün yarısını amaçsız geçirenlerle, politikadaki mahmurların rehavetleri aynı kapıya açılır. Çeşitli nedenlerle, beyinlerini uyuşturanların kişisel davranışları ile bir yönetimin felce uğramış beyin kadrosunun toplumdaki yapacağı yıkımı aynıdır. Çabuk yemek alışkanlığı insan organlarında, hesapsız hızlı politika hevesinin de sosyal yapıda hazımsızlıklar yapabilir. Ve de mini etek modası nasıl ki her bacağı yakışmaz ise politikada mini etekler de bazı ayıpların ortaya çıkmasına sebep olurlar.

Politikada mini etekler totaliter rejimlerde görünmez. Oralar her şey kapalı kapılar ardında yürütülür. Yapılanlardan, verilen kararlardan, yürütülen işlerden, kamu oyunun haberi olmaz. İşler uygulamaya dökülünce, çoğu kez, herşey peşin yargularla kabul edilir. Oralar da politikada bazı davranışların insanların alışkanlıklarına benzer görüntülerini bulmak güçtür belki de mümkün değildir. Bu yüzden mizah edebiyatı da gelişmez. Mizah konuları bir önceki politik dönemden alınır. Ve bir kısır döngü içerisinde yürütülüp götürülür. Oysa demokrasilerin üstünlüğü kamuoyunun yaratıcı gücündedir. Herşeyin, her olayın her uygulamanın süratle açığa çıkarılması kamuoyuna çok zengin kaynaklar yaratır. Kamuoyunun hareketliliği ve bereketi düşün hayatına, özgürlüklere ve nihayet demokrasiye güç kazandırır. Politikadaki mini etekler ise her ayıbı süratle gözler önüne serer. Kabataş rıhtımındaki toplum polisine «Turkish polis only» markası altında Amerikan filosundan gıda ikmalinin yapıldığını, hep birlikte, ibretle seyretmek imkânını bulduk. Aynı kumanyalar Silahlı Kuvvetlerin inzibat erlerine gönderilince de bir Yüzbaşının «Türk askeri görevini bir nimet karşılığında yapmaz» diyerek geri çevirdiğini de gazeteler yazdı. İzmir'deki bomba olayının şimdilik görülebilen çirkin yönleri de politikadaki mini eteklerin arasından sıranın ayıplar olarak ortadadır. İçişleri Bakanının bu olayla ilgili kişileri arandaki bir kaç işçi Partiliyi kamuoyuna hemen açıklamasına karşılık, Konya olaylarının 49 sanığından ve 28 suçlusundan kaç tanesinin kendi partisine kayıtlı olduğunu hâlâ bildirmemiş olması mini eteklerin arasından görülen başka ayıpları teşkil etmiştir.

Kurtuluş Savaşının Ege sahillerindeki zafer kutlama yıldönümleri olan şu günlerde, Amerikan 6 ncı filosunun İzmir Körfezinde demirlemesi politikadaki mini eteklerin epeyce ksaltıldığını delili olmuştur. Ayıplar daha çok 'ortaya çıkmıştır. Eğri ve çirkin bacakların tiksintisi, kalın ve porsümlü ellerin öğürtüsü gerçek Türk Milliyetçilerinin acılarını arttırmış üzüntülerii ünretmiş sabırlarını taşımıştır. İzmir'de bir mahalli yetkili «Misafirlerimizi daha iyi eğlendirmek için barları ve pavyonları sabahtan itibaren açık bulunduracağız» demiştir. Bu kişinin kendisinin veya babasının, 15 Mayıs 1919 da palikaryalar İzmir Kordonu'ndaki vahşetlerini yaparken kahraman gazeteci Hasan Tahsin'in aziz nâşi vurulduğu yerde kokmağa terk edilmişken, kahraman Miralay Süleyman Fethi süngülenirken ve Konak kışlasında 218 subay ve er Kordon boyunca Rum halkının hakaretleri altında hırpalanarak, süngülenerek Yunan gemilerine götürülürken Amerikan Kravazörü, Arizona'nın himayesindeki Yunan efsunlarına karşı nasıl davrandığı merak konusudur. Yunan efsunlarının mini etekleri arasından görülenler Kordon boyundaki vahşetin, üçbuçuk yıllık işgalin rezil, haysiyetsiz görüntüsü idi. Bugün de İzmir Kordonu'nda, politikanın mini etekleri altından görülenlerin utancı idrakleri aşmış, haysiyetleri zorlamıştır. 15 Mayısın bir yıldönümünde, 15 Mayıs 1952 de Yunan Adalarından Kuşadası, İzmir, Çeşme ve Ayvalık'a yapılan dostluk (!) ziyaretlerinin anlamı o günkü hiçbir yönetici tarafından ya kavranmamış, ya da ihanete varan bir gaffele bu ziyaretlerin yapılması kabul edilmişti. 6-7 Eylül 1955 den sonra, tarziye vermek için, İzmir'de Yunan Konsolosluğuna bir Türk Bakanı tarafından Yunan bayrağının çekilmesi olayı tarihin derinliklerinde ihanetin belgesi olarak saklıdır. İzmir camilerinde Kemalistlere, gerçek milliyetçilere ve Türk toplumunun şeref ve haysiyetini bağımsızlığımızı ulusal yararlarını düşünen sosyalistlere karşı mücadele namazları kılan aziz yurttaşlarımız (!) şu günlerde İzmir Kordonu'ndaki barlarda yapılan dostluk tezahürlerini, rezaleleri, şehvet piyasasını ve bu piyasanın araçlarının kimler olduğunu görüyor musunuz?

Zevklerle, güzellikle, yakışmakla, az kumaşa ihtiyaç gösteren ekonomik yönü ile mini etek modasının tartışmayı gerektiren yönleri elbette vardır. Oysa politikadaki mini eteklerin altından görülen ayıpların artık tartışılacak tarafı kalmamıştır.

6. filo İzmir'de

İzmir'den İhsan Memoğlu bildiriyor

46 yıl önce Yunan askerlerinin denize döküldükleri yerde ve aynı tarihte, Amerikan gemilerinin demir atması, bu uğurda daha bir ay evvel İstanbul ve Ankara'da kan aktırılmış olan Türk gençliğince, aşağıdaki biçimde yorumlanmıştır.

- 1 - Mevcut rejimimizi bir anarşiye çevirmek için,
- 2 - Türkiye polisinin Türkiye halkı ile ve özellikle Türkiye gençliğiyle arasını açmak için,
- 3 - 30 Ağustos-9 Eylül bayramlarını (emperyalistlere vurulan ilk büyük darbenin yıldönümü) Amerikan silâhlarının gölgesinde kutlayan Türkiye halkına kendi bayrağı altında baskı yapmak için,
- 4 - Amerikan neferinin cinsel birikintisini İzmir'e dökmek için, VE
- 5 - Yetkilerimizin isteklerini hiçe saydıklarını göstermek için,

Amerika 6n. Filosu İzmir'dedir.

Bunları Ege halkına bir çağrı ile duyuran TMGT, TMTF İzmir Bölgesel Yürütme Kurulu, ODTÜ Öğrenci Birliği, AUTB, Ankara HÜTB, AYOTB, EÜÖB, İTİA, EÜZF, Talebe Cemiyeti EÜFF Talebe Cemiyeti, YTOTC, EÖYHO Talebe Cemiyeti, Ankara TYOÖD, İzmir MTOB, İzmir Akşam Talebe Cemiyeti, Ege Özel MMYO Talebe Cemiyeti ve Demokratik Devrim Derneği devamlı İşçi Köylü, Aydın, Polis, Asker olarak bir arada özgürce yaşamak istiyoruz demektelerdir.

Bu kuruluşların 29 Ağustos Perşembe günü saat 16.00 da Atatürk Heykeli önünde düzenledikleri mitinge, Türk-İş, DİSK ve FKF İzmir Sekreterliği son anda katılmama kararı almıştır.

Demokratik Devrim Derneğinin

ALTINCI FİLO

DEFOL

AMERİKA

KİRLİ ELLERİNİ

YURDUMDAN ÇEK

şeklindeki afişlerinin de süslediği Fevzi Paşa Bulvarında 500 kişi ile TMTF binası önünden başlayan yürüyüş, halkın da iştirakiyle 5, 6 bin kişiyi bulmuş ve Cumhuriyet Meydanında 10 bini bulmuştu. Bu arada 3, 4 Amerikan bahriyelisi de tartaklandı.

Miting alanı, toplum polisi ve atlı polisler tarafından fırsat kollayan gerici grubu korur şekilde muhafaza altına alınmıştı. İstiklâl marşı ve ordu lehine tezahurat sırasında saldırıya geçen bu grubun polisten himaye görmeleri topluluğa karışmadan mitingi kenardan izleyen halkın da tepkisine yol açtı. Bu arada bayrak taşımakta olan

amerikan erlerini, milliyetçi, müslüman olduğunu söyleyen faşistler korumaya kalkıştı!

20 yaşındaki San'at Enstitüsü talebesi Aycan Şenergül bıçakla göğsünden, Rasim Kutlu da taş ve sopalarla sırtından ve başından yaralandı. Bıçakla adam yaralayan MTTB li haydut bozuntusu hak ettiği dersi gereğince almadan arkadaşlarıyla polislerin arkasına sığındı.

Süleyman Genç (TMTF Yürütme Komitesi Başkanı), Bilâl Moğol (AÜTB Başkanı), Yalçın Dağgülen (TMTF İzmir Sekreteri) ve Hüsnü Temiz'in (EÖTB Başkanı) Amerikan filusunun gelişini şiddetle yeren iktidarın tutumunu eleştiren konuşmalarından önce TMGT Genel Başkanı Kazım Kolcuoğlu da ilgi ile izlenen bir basın toplantısı yaptı.

Miting sonunda ellerinde sopalarla Amerikalıların kapı oğlanlığını yapmaya çabalamalarına halk sert bir şekilde karşı koymuştur. Bunun üzerine saldırganlar tek bildikleri devrimci gençlere grup halinde saldırmışlardır. Pankartları toplamakla görevli bir genç Yalçın Dağdelen'e Atif Çayhanesinde yapılan bu saldırılara polis sevirici kalmıştır.

Olayların diğer bir seyircisi de dağıttıkları bildiriye «6. filo köpeklerini koğmak» tan yasal hakları kullanmaktan, bu uğurda mücadele vermektense bahsedilen FKF üyeleriydi.

30 Ağustos günü yapılan tören ise Filotilla Komutanı Albay Gibson'u makamında yardımcılarına karşılatan Güneş Deniz Saha Komutanının ve diğer Komutanların katılımıyla parlak bir şekilde yapılmıştır.

Donanmamıza ait gemilerin limanad rıhtıma yanaşmaları çoklu alkışlarla karşılanmıştır.

İzmir'in dağlarında çiçekler açar.

Kahrolsun düşman, sel gibi kaçsın. mısralarıyla başlayan marşı devamlı okuyan Mehmetçiklerin, limanda sırttan Amerikan bayrakları ve meraklı Amerikan bahriyelerinin bakışları arasında, elinde silâhıyla yaptığı çeşitli gösteriler ilgi ile izlendi.

Çünkü Atatürk'ün Kocatepe'den parmağıyla işaret ettiği yerde şu an Amerikan donanması bulunmaktaydı.

AYIKLA PİRİNCİN TAŞINI

Rıfat ILGAZ

YÜRÜTME ÜZERİNE

Önce biz yürütelim şu satırları

MİLLİYET'ten:

«İşçi sınıfı diktatörlüğü, partinin hattâ parti içinde belirli bir kadronun gitgide tek bir kişinin müstebit, keyfi idaresi şeklini almıştır.»

Söz konusu Sovyet Rusya değil de sanki bizim İşçi partisi... Yazı da Behice Boran'ın!... Partiden 67 kişi yürütüldükten sonra bu satırlar daha bir anlam kazanıyor. Hele imzanın üstünde şu kartviziti okuduktan sonra: MERKEZ YÜRÜTME KURULU ÜYESİ!...

SİNEK VİZİLTİSİ

İzmir'de, beklenen olaylar beklenildiği biçimde olmaktadır... Haberi veren gazeteler, «sağcılar, mitingcilerin söylediği İstiklâl Marşı'nı dinlemeyip üzerlerine saldırdılar» diye yanıp yakınıyorlar.

Değer mi yanıp yakılmaya?

Heriflerin ne oldukları, kim oldukları meydana. İstiklâlin ne olduğunu bilmeyenler, marşını mı durup dinler!

NE DEĞİŞTİ Kİ!...

Hani bir Misuri gemisi vardı, İstanbul'a yanladığı zaman alt üst olmuştu ortalk! Neyimiz varsa buyur emtişik büyük dostlarımız! Bu dostluğun temeli ilk Abanoz soğukunda atılmıştı. Hâlâ o dostluk! Biz o günlerden ne kaldıysa Fazıl Hüsnü'nün şübirine kadar unutmaya çalışırken, Son Havadis'in Tonton'u temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp koyuyor ortaya:

«Halk Karaköy rıhtımında kuyruk olmuş, Misuri'ye gitmeyi bekliyordun» diyor.

Değişen ne var ki? Sadece rıhtım! Karaköy değil de bugün Dolmabahçe! Halk, bağrına basmazmış

ta salamuraya basar gibi Boğazın sularına basarmış! Kuyruk olmazmış ta kermakarışık durmuş. Kuyruk olmak mı? Böyle günlerde biz kuyruk olmayı çoktan erbabına baraktık!

SALGIN

«Asya Gripi» salgını yeniden başlamış. Kendisini genel bir kırıklık ve ateşe açığa vuruyormuş.

Haber veren gazeteden bir haber daha:

«Saygon'daki Amerikan komutanlığı geçen hafta 308 Amerikan askerinin öldüğünü açıklamıştır.»

Bu seferki öyle bir salgın ki Asyalılarla birlikte Amerikalıları da öldürüyor!

PERVERLİK!

Türk misafirperverliği... Geleneksel Türk konukseverliği... Anladık! Türk misafirperverliği... Türkün övünülecek yalnız konukseverliği mi var. «Vatanperverlik» ne oldu?

Türk misafirperverliğini anlarız biz! Eskimo misafirperverliğine hiç aklımız ermez!

ÇOÖK KURTULUŞLARA!

İlhami Soysal, Kurtuluş Savaşına katılan, bir kaç Paşanın adını saydıktan sonra birkaç tane de Miralay sıralıyor:

«...Miralay Hacı Arif, Miralay Osman Koptagei, Miralay Kazım Orbay, Miralay Deli Halit... ve Mehmetçik...»

Saydıkları Paşaların da, Miralayların da çoğu öldü. Bu listede sağ kalan, bir Mehmetçik var. Her zaman kaya gibi ayakta kalacak olan Mehmetçik. O sağ kaldıkça biz çooök kurtuluş bayramları göreceğiz, çok!

VIETNAM savaşı açısından ÇEKOSLOVAKYA olayları

Şevki Akşit

Amerikan emperyalizminin kara, hava ve deniz kuvvetleri Vietnam'da yıllardır süren bir harbin içindedir. Hem de küçümsemeyecek bir harbin içinde. Amerikan emperyalistleri bu saldırılarını gayet bilinçli olarak; evvelâ yardım, arkadan askeri uzman göndererek, u-faktan ufaktan başlatmışlar ve tırmanma tırmana aynı bilinçle sürdürmektedirler. Yalnız bombardıman uçaklarının yağdırdığı bombalar, İkinci Dünya Savaşında Almanya'ya atılanları bir hayli geride bırakmıştır. Hem de bu bombalar İkinci Dünya Savaşındaki kıyaslanamayacak kadar imha gücü geliştirilmiş ve toplumun tüm varlığını tehdit eden cinstendir. Yarım milyon aşan Amerikan askeri de İkinci Dünya Savaşından bu yana harp sanayindeki buluşlar sonucu geliştirilmiş olan silâhlarla teçhiz edilmiştir. Bir de Amerikan emperyalizmine usaklık etmeyi kabullenmiş ve aynı şekilde silâhlandırılmış yerli satılmış ordular. Bir de Formozalı Güney Koreli Avustralyalı Filipinli uyduların birlikleri Vietnam'lı vatanseverler, hepimizin yakından bildiği, mütevazî piyade tüfekleri, havan topları, makineli tüfekleri, geri tepmesi topları ile bu en modern silâhlarla mücehhez Amerikan ordularına ve onların usaklarına canını dişine takmış yine de kan kusturmaktadır. Ama, bu arada Vietnam'lı vatanseverler de, Vietnam'lı siviller, çocuk çocuk ta kan kusmaktadır. Ve savaş bu hiç te eşit olmayan koşullarda sürüp gitmektedir.

Örneğin Vietnam Amerikan deniz kuvvetlerine karşı çıkacak güçte deniz kuvvetlerinden yoksundur. Amerikan destroyerlerini, uçak gemilerini batıracak güçte, uzun menzilli toplardan, uçak filolarından yoksundur. Hava hâkimiyeti Amerikan Hava Kuvvetlerindedir. Her Allahın günü Vietnam toprakları bombalanacaktır ve Amerikan top-

raklarının bombalanması söz konusu bile olmayacaktır. Sosyalist ülkelerin politik askeri ekonomik yardım ve desteği harbin işte böylesine eşit olmayan koşullar da ancak devamını sağlayıcı niteliktedir. Daha etkili sonuç alıcı yardım ve desteğin ve Amerikan saldırısına kesin olarak dur demenin zaman ve mekânını, doğal olarak, adı geçen sosyalist ülkeler bizzat kendileri tayin edeceklerdir. Ama, bütün dünya halkoyunun Amerikan emperyalizmini lanetleyip Vietnam Kurtuluş Ordusundan yana olduğunu ağızdan açığa belirttiği ve buna uygun eylem gösterdiği bir ortamda sosyalist ülkelerin de hiç olmazsa dünya halkoyunun bu tutumuna uygun bir biçimde emperyalizmle olan ilişkilerini ayarlamaları gerektirir. Çekoslovakya olaylarını böylesine bir gerekliliğin açısından de gerlendirmeden, geçecek bir yorum yapmanın imkânsızlığı ortadadır. Dünya halkoyu, Türkiye de dahil, Amerikan emperyalizmine ve uydularına böylesine dünyamız çapında vaziyet aldığı bir ortamda, bazı sosyalist ülkelerde, örneğin Çekoslovakya'da Vietnam Kurtuluş Savaşına en etkili bir biçimde omuz vermenin hangi yollardan mümkün olacağı tartışma konusu bile değildir. Çekoslovakya olaylarında dünyamız bu en önemli, en aktüel Vietnam sorununu adı bile geçmemiş, tartışma konusu bile edilmemiştir. Aksine, Amerikan emperyalizmiyle ve onun Avrupa'daki müttefikleriyle liberalleşme sloganı altında sosyalist düzeni bile tehlikeye sokacak, hattâ diğer sosyalist ülkelerin güvenliğini sarsacak ilişkilerin kurulup kurulamayacağı tartışma konusudur.

Bu bakımdan Çekoslovakya olaylarında öncelikle kınanması gereken nokta Vietnam sorununa milli kurtuluş savaşlarına böylesine sırt çevirip düşmanla yakın ilişkiler kurma çabaları olmalıdır.

TİP'te bir sohbet toplantısı

Sayın Behice Boran'ın katılmasıyla TİP Beşiktaş İlçesinde, geçtiğimiz çarşamba akşamı düzenlenen söyleşi. Orhan Taylan'ın açıklanmasını istediği Çekoslovakya olayları üzerinde başladı. Konuşmacı Boran, bu konuyu Milliyet gazetesinde açıklamış olduğunu belirttiğinden sonra, özetle; gerek Sovyetler Birliği, gerekse etrafındaki ülkelerde, bugün uygulanmakta olan sistemin, zorunlu olarak gelecekteki bir sosyalist düzene örnek olamayacağını söyledi.

Bu ülkelerde yöneticiler isteseler de, istemeseler de köklü değişiklikler olacaktır. Sosyalizm, gerçek bir hüriyet anlayışı içerisinde insanların mutlu luğuna yönelmelidir. Behice Hanım, devamlı: Sovyetler Birliği ve etrafındaki ülkelerde partinin bir anlamda parti içinde belirli kimselerin diktatörlüğünün 20. yüzyılda sürüp gideceğini de kendî açısından açıkladı.

Konuşmacı gazetelerde ve mecmualarda çıkan resimlerden gerçekte belirleyici ölçüsünün kızların minileşen etkeleri olduğunu açıkça gördüğümüzü fetteanca bir liberalleşme hareketine özgürlükçü sosyalizm adına yukarıdaki biçimde, sempatisini belirtir ken, ilçe merkezinin ufak salonunu dolduranlardan, kuşkusuz, yalnızca yantısı buna uygun olanlar minik hayallere dalmışlardır.

Bu ortamda Ahmet İğneci, siyasi partilerle derneklerin, ayrı ayrı önemleri, birbirleriyle farklılıkları ve ilişkileri sorununu attı ortaya.

Behice Boran, siyasi partilerin he-definin, iktidar olduğunu ve Türkiye İşçi Partisinin de, buna uygun olarak demokratik yoldan iktidara ulaşmak istediğini belirtti. Ona göre, derneklerin, böyle bir düşüncesi yoktu. Bu nedenle, belirli kişiler, Sosyalist kültür derneklerinde ancak toplanıp, çeşitli konuları gerekli gereksiz tartıştılar. Derneğin kapısı kapandı gidildikten sonra, herkes için her şey bitmiş olurdu.

Bu arada, sayın Boran'a göre, İşçi Partisinin diğer sosyalist partilerden bir farkı da vardı: İşçi Partisinde azınlıkta kalanların, herkesin önünde yanıldıklarını itiraf etmeleri istenmiyordu. Kişinin toplum önünde kendisini rezil etmesine gerek yoktu.

Behice hanım, otokritiğin uygulanmasını böylesine tahrif etmekle, gerçekte kötü bir şekilde yanılmaktaydı. «Bizi başka partilerden ayıran tarafla-

rimızdan biri de, otokritiği bilinçli bir şekilde uygulama olanağıdır» diyen devrimini tamamlamış bir lider karşısında en azından utanırdı.

Bu arada; Ekrem Şikak'ın onüç kişinin niçin haysiyet divanına verilmiş olduğunu sorması üzerine de, Behice hanım özetle şöyle dedi:

«Onlar kongreye herhangi bir mesele getirmediler. Ondan sonra da, dışarıda hisip çıkardılar. Biz de kendilerini haysiyet divanına verdik. Kongrede konuşmuş olsalardı, atılmazlardı.»

Behice Boran'ın kendisi, bahsettiği konuşmayı yapan kişiyi, dışarıdan yapılan satışmalar üzerine, kürsüye terke davet edildiği halde, direndi, diye, ihraç ettiklerine belki de inanıyordur, ama dinleyicilerden teki evine giderken aynı fikirde olmadığını açıkça söylüyordu.

Bu vesileyle de partiden ihraç edilenlerin dernek kurduklarını duyduğunda da ilâve etti. Ona göre bu kimselerin TİP'e karşı değil, fakat yöneticilere karşı olduklarını söylemelerinin basit bir demagojiden öteye anlamı yoktu. «Ortanın solu» dergisinde (bunun neden öteye anlamı var acaba?) ifade edilen bu görüş, Behice Boran tarafından «Genel başkan, partiyi temsil eder. Ona karşı olmak; partiyi karşı olmaktır» diye savuşturuldu.

Halbuki, «yönetici grup uzun bir mücadelenin başında, ortasında ve sonunda hep aynı kalmamalıdır, çok defa mücadele sırasında belirmiş yeni aktif elemanlara sürekli olarak imkânlar verilmeli, buna karşılık, yönetici grubun az kabiliyetli ya da dejeneren olmuş üyeleri yerlerinden uzaklaştırılmalıdır.» sözleriyle bir büyük devrimcinin ortaya koyduğu gerçek yöneticilerin geçici olduğudur. Bu nedenle, değerleri bir mücadele içinde ne denenmiş, ne de sınımanmış olan kişilere karşı olmakla kimsede mücadele, parti düşmanı ilân edilemeyeceği açıktır.

Ekrem Şikak tekrar söz alıp derneklerin iktidara gelme olanağının olmadığını bunların sandalye, koltuk düşünmeden sosyal bilinci uyandırmaya çalıştığını ve bu dernekte yeti-ğen hiçbir kişinin emekten yana güçleri içerisinde bulunan TİP'e karşı olamayacağını söylemesi konuşmacıyı sinirlendirdi.

Bu havasıyla Behice Boran, bu derneklerde partinin stratejisini bozmak ve partiyi ele geçirmek için adam yetiştirildiğini ileri sürdü. Bu durumda

bu dernekler partiye karşı düşmekte idiler.

Bu itham üzerine Ekrem Şikak son olarak hersevi partiye karşı görmenin gücünü zedeliyen unsur olduğunu belirtti.

Buna verilen cevap ise Başbakan Demirel'in üslubundan esinlendiği anlaşılacak biçimdeydi. Kendilerini beğenmeyenlerin derneklerini kurabileceklerini, gazetelerini çıkarabileceklerini, fikirlerini yayabileceklerini, hattâ parti bile kurabileceklerini, bunun için 50 kuruluşluk pul bile gerek-meyeceğini birbiri ardından sıraladı.

Uluc Gürkan ise sorusunda konuşmacının eylem diye eylemin kırtasiyeciliğini anlatmış olduğunu, gücünün sosyalizmin kuruluşu için gerçek eylemden yana olanlarca ve bizzat bu eylemin içerisinde yaşayan gençlik kuruluşlarınca gereksindiğini, İşçi Partisinin ise buna karşı çıkarak kırtasiyecilik dışı eylemden kaçtığını ileri sürdü ve açıklama istedi.

Behice Hanım cevabında kırtasiyecilik denilenleri önemsemediği için özenle belirtmiş olduğunu söyledi. Eylemlerinin tüzük program ve parti kararlarında belirtildiği. Bu arada da, gücüne karşı olmayı eylemden kaçış olarak anlatırlara öyle anlatmaları sağlıktı verildi. «Biz böyle düşünmüyoruz. Kabul etmeyebilirsiniz. Demokrasi var. Sizi zorlayamayız» diye de ilâve etti.

Behice Hanıma göre gücüne karşı parti dışındaki güçlerle yapılabilir. Fakat bu kişiler partiye karşı olmamalıydı. İşçi partisinin yaptığı mitinge gelenlere hangi partiden oldukları soruluyordu. Ne var ki, partiyi dışarda bırakmak isteyen kişilerle gücüne karşı değildi. Kaide buydu.

Güçbirliğinin İşçi Partisine karşı olmadığını, aksi takdirde yöneticilerinin gücüne karşı çıktıkları için kınanmayacaklarını belirten soru sahibi geç mişteki olaylar bunu doğrular deyince de Behice Boran tefferruata girilmeceğini söyledi. Kaidenin üzerinde yük selmesi gereken olaylarla sorun somutlaştırılmasına tefferruat diye engol olunması belki de gecenin ilerlemiş saatinin gereği idi!

Oysa ki bir sosyalist parti, parti örgütünün sağlanmasına ve savaş gücünün artmasına yarayan tartışmadan yana olması gerekirdi. Kuru bir anlaşmanın, beraberinde örgütle politik soysuzlaşmaya yol açacak gerici bir çalışma tarzını getirecek olmasına rağmen ısrarla istenmesi çok gariptir.

Küba'nın ilk on yılı

TARIM REFORMU

Köylünün desteklenmesi, toprak reformunun, 1959 dan sonraki değişikliklerin gerekli bir parçası olması, anlamına geliyordu. 1959 Mayıs'ında kabul edilen bir tarım reformu kanununa göre, kiralanmış özel bir arazi için azami büyüklük 1000 acre (4,39 dönüm: 1 acre) oldu. Küba'nın tarım yapılacak toprağının %

40 kadarı birdenbire devlet mülkiyetine geçti ve bu toprağın dağıtımı ile ilgili müzakereler başladı. Bir kısmı az veya hiç topraksız çiftçilere dağıtıldı ama esas kısım, «Geografia de Cuba»nın yazarı, ünlü Küba'lı coğrafyacı Antonio Nunez Jimenez'in yürütme yöneticiliğini yaptığı, yeni bir acenta olan INRA'nın (Instituto Nacional de reforma agraria) yönetimine bırakıldı. INRA derhal istisna edilmiş şeker plantasyonlarını ve sığır çiftliklerini granjalar veya devlet çiftlikleri halinde örgütledi, böylece tarımsal kır manzarası biraz değişti.

INRA genel plânlama komitesine yani JUCEPLAN'a bağlı olan 6 bürodan biridir. Bu komiteye başbakan (aynı zamanda JUCEPLAN'ın daha ufak çaptaki yürütme komitesine de başkanlık eden) başkanlık eder ve komite bütün bakanlıkların başkanlarını içine alır. Merkez tarafından plânlanan diğer ekonomiler gibi, başlıca görevi, çeşitli bakanlıkların çalışmalarını koordine ve teftiş etmektir.

1963 sıralarında 1959'da saptanmış olan 1000 acrelik azami miktarın azaltılması için baskılar yapıldı. İkinci tarım reformu kanunu 1963 yılının Ekiminde kabul edildi ve azami kiralama miktarını 160 acreye kadar sınırladı. Bu durum, şeker kamışı tarlalarının % 70'i de dahil olmak üzere Küba'nın çiftlik azasının ortalama olarak % 60'ını devlet denetimi altı-

na soktu. Bugün bunların büyük bir kısmı üzerinde Administration General de Cooperatives'in veya devlet çiftlikleri olarak Administration General de las Granjas del Pueblo'nun yönetimi altında kolektif tarım yapılmaktadır.

Geriye kalan küçük çiftçiler INRA'nın bir alt bölümü olan Asociacion Nacional de Agricultores Pequeños'ta toplanmışlardır. Bu örgüt, küçük çiftçilere tarım kredisi, ödünç makineler ve bir pazarlama hizmeti sağlamakla yükümlüdür. Centros de Acopio veya pazarlama merkezleri INRA ile çiftçilerin aralarında anlaşmaları fiks ücret kotasına göre, gelen köylülerin ürünlerini alır ve aynı zamanda eğer köylü isterse köylünün yararına geriye kalan ürünü de alabilir. Küba'lı ufak çiftçiler her ürünü kotalarının üstünde veya altında olmak üzere serbest pazarda satabilirler.

1959'dan önce, toplam olarak 600 000 acrelik toprağı olan büyük Küba Atlantik şirketi ile birlikte 9 büyük yabancı şeker şirketi 2.500.000 acreye sahipti. Açık yeşil şeker kamışı denizi halen Küba'nın manzarasına hâkimdir ama INRA'nın devlet çiftliklerinin aniden örgütlenişinden dolayı, istisna ile harekete geçirilen politik değişim, Küba'ya 1960 da U.S. şeker kotası tarafından darbe vurulmasına ve daha sonra tüm Küba - U.S.A. ticaretinin kesilmesine yol açtı.

EKONOMİK PROGRAM

Küba hükümetinin ekonomik programı 1964 Şubatında Castro tarafından özetlenmişti. İhraç mallarının bilhassa şekerin hacminde bir artış, tarımın, kâr için beslenen çiftlik hayvanlarına önem verilerek çeşitlendirilmesi ve bilhassa milli kaynakların ham madde olarak kullanılabilmesi yerlerde endüstrileşme üç esas hedefi teşkil ediyordu. İlk ikisi birbirleriyle çelişir gibi görünüyordu ama şeker dışında tarımsal ürünlerdeki artışın büyük bir kısmı evvelce şeker şirketlerine rezerv olarak tutulan toprağı kullanmak suretiyle başarılmıştır. Aynı zamanda toprağı tarıma elverişli hale koyma işlemleri vardır. Havana'nın güneyindeki Cienaga de Zapata ile Moron ve Guines bataklıkları büyük ölçüde kurutulmuştur. Jaruco ve Bacuranao'dakiler gibi bir kaç baraj yapılmıştır veya tamamlanmak üzeredir çünkü, eğer sulamadan yararlanılmazsa 1961-62 de olduğu gibi, Küba'da kurak mevsim yıkıcı kayıplara sebep olabilir, hemen toprak reformunu takiben yapılan ilk davar kesiminden sonra toprak mülkiyeti ile ilgili tüm köklü değişimlerin ortak bir özelliği olarak yeni kâr için beslenen çiftlik hayvanları üretiminde muntazam bir artış görülmüştür.

Bugün adada ortalama olarak 7 milyon davar vardır ve bir miktar sığır eti ihraç edilmektedir. Süt üretimi bir artış göstermiştir ve bütün Küba'lı çocuklar belirli bir miktar süt almaktadırlar; bununla birlikte büyüklerin süt tüketiminde hâlâ eksiklikler var-

dır. En üstün artış kümes hayvanları çiftliğinde olmuştur. Senelik yumurta üretimi 100 milyon kadardır ama bu miktar 7 milyon 500.000 lik bir nüfusa yeterli yumurtayı sağlamaktan çok uzaktır. Meyva ağacı dikimi ve onun yanı sıra patlıcan, marul, kabak gibi bazı sebze türleri hızlı bir gelişme göstermiştir. Böyle olmakla beraber sebzelerin ümit verici bolluğu henüz bir plâncının hayalinden biraz daha çok şey anlamına gelir gibi görünmüyor ve büyük bir ihtimalle bugünkü bostancılıkta yararlanılardan çok daha ağır bir sermaye yatırımına bağlıdır.

BALIKÇILIK KOOPERATİFLERİ

Küba'da balıkçılık da bir dereceye kadar büyük başarı ile yeniden örgütlenmiştir. İki okyanus balıkçılık filosu işlemektedir ve şehirler ile kıyı köylerinde otuz kadar balıkçılık kooperatifleri vardır. Buna rağmen bilhassa son on yılda Küba'da adam başına düşen başlıca balık üretiminin 4 lbs. den 10 lbs. yükselmesi sebebiyle balık hâlâ bir ithal maddesidir. Karaib denizi olarak yararlanılabileceğinden daha az kullanılmaktadır ve Küba balıkçılık kanallarının epeyce artacağı beklenbilir. Bir Atlantik balıkçılık filosu da yakında yaratılabilir.

Şeker, Küba'nın can alıcı noktası olmaktan devam ediyor. 1970'de, yılda 10 milyon ton olan hükümet hedefi karşılanamayacaktır; ama bu, onların pound başına 2 d. den bi-

bir
şeker
plan-
tasyo-
nunda

eski hüküm- lülerin siyasî hakları

Av.
Faik
Muzaffer
AMAÇ

1961 Anayasasının SOSYAL VE İKTİSADİ HAKLAR VE ÖDEVLER bölümünde belirtilen gerçekleri bu Anayasamızın kabulünden önceki yıllarda anlatmaya çalışanlar o yıllarda vatan haini sayılmışlar; çeşitli işkenceler altında aylarca süren polis soruşturması sonunda, zamanın emir kulu durumundaki yargıçları tarafından çok ağır cezalara çarptırılmışlardır.

Eski devirlerin mağdur ettiği bu kişiler, 1961 Anayasasında yer alan SOSYAL HUKUK DEVLETİ anlayışının öncüleri olduklarından bugün minnet ve şükranla anılmadıkları. Ama, ne yazık ki minnet ve şükranla anılmaları gereken bu ilericilerin mağdurulukları bugün de sürüp gitmektedir. Çünkü, Anayasamız, ağır hapis cezasıyla mahkûm edilmiş olup da 9 Temmuz 1961 gününe kadar af edilmemiş olanların Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğine seçilemeyeceğini bildirdiği gibi Siyasî Partiler Kanunu da, bu kişilerin siyasî partilere üye olmalarını yasaklamıştır.

Bu hükümlerin açık anlamı şudur:

«Ey Türk Köylüsü ve İşçisi örgütlen!» dediği için, yirmi yıl önce, zindana atılmış olan ilericiler, bugün Türk köylüsüne ve işçisine örgütlenme özgürlüğü tanıyan Anayasa'ya rağmen, hâlâ vatan haini gibi, siyasî haklarından yoksun bulunmaktadır.

İnsanı insanlıktan utandıran bu korkunç haksızlık giderilmediği haktan, hukuktan, adaletten, özgürlükten ve hattâ insanlıktan söz etmek gülünç olur. Bunun için avukatların, özellikle toplumsal avukatların, en başta gelen görevlerinden biri hukuk bilgilerini bu haksızlığı giderme yolunda kullanmaktır.

Bu inançla düşünüp vardığımız kanı şudur: Şimdilik, bu haksızlıklardan pek çoğu YARGILAMANIN İADESİ yoluyla giderilebilir.

Konunun açıklanması için, önce, Ceza Yargılamaları Usulü Kanunundaki YARGILAMANIN İADESİ'ne ilişkin hükümleri hatırlamak yararlı olacaktır.

Bu Kanunun 327, 329 ve 332 inci maddelerine göre:

Yargılamanın iadesi, kesinleşmiş bir hükümlerle sonuçlanmış olan bir dāvaya yeniden bakılması demektir.

Hükme katılmış olan yargıçlardan biri, o dāva sırasında görevini kötüye kullanmış ise yargılamanın iadesi istenebilir.

Bu gibi hallerde, yargılamanın iadesini isteyebilmek için, önceki yargıcın, görevi kötüye kullanmak suçundan mahkûm edilmiş olması zorunlu bir şart değildir. Zaman aşımı, sonradan çıkan bir af kanunu ya da yargıcın ölmesi gibi nedenlerle yargıç hakkında kovuşturma yapılmamasına artık imkân kalmamışsa yine yargılamanın iadesi istenebilecektir.

Hükümün icra edilmiş olması ve hattâ mahkûmun ölümü, yargılamanın iadesini istemeye engel değildir.

Şimdi, bu kanun hükümlerini ilericilerin eskiden mahkûmiyetle sonuçlanmış olan dāvalarına uygulayalım:

1961 Anayasa'sından önce, yargıçlar Adalet Bakanının emrinde bir memur durumunda idiler. Yargıtay Başkanlığına kadar yükselmiş olan yargıçlar bile siyasî iktidar sahiplerinin keyfî kararları ile görevlerinden uzaklaştırılabiliyordu.

İlericilere karşı bir tertip hazırlamak istenildiği zaman, iktidar sanki yargı kudretine de sahipmiş gibi, Meclis kürsüsünden hükümler veriyor; istediği kimseleri istediği şekilde suçluyor ve böylece yargıçlara etki yapmaktan ve hattâ göz dağı vermekten çekinmiyordu.

Buna rağmen yargıçlar, kanunun ve vicdanlarının buyruğundan dışarı çıkmamalı idiler.

Bir yargıç, siyasî iktidarın baskısı ile de olsa, kulağını kanunun ve vicdanının sesine tikarsa yargıçlık görevini kötüye kullanmış sayılacağından suçlu duruma düşer.

Eskiden, ilericilerin mahkûmiyetlerine karar vermiş olan yargıçlardan bir çoğunun bu mahkûmiyet kararlarını ancak yargıçlık görevlerini kötüye kullanmak suretiyle verebilmiş buldukları artık kamuca bilinmektedir.

Örneğin, 1938 yılında Nazım Hikmet dāvasında verilen karar için eski C. Başsavcısı Fahrettin Karaoğlan şöyle demişti:

«Bir yargıç olarak memleketimizde bāna en büyük ıstırapı vermiş olan hādisе Nazım Hikmet'in hiç bir delile, hiç bir kanun hükmüne dayanılmaksızın 28 yıla mahkûm edilmesidir.»

O dāvada, yargıçların, aldıkları emir gereğince karar vermiş buldukları, Falih Rifkî Atay'ın şu sözlerinden de açıkça anlaşılacaktır:

«Bir gün kulaklarımla Meclis koridorunda şu sözü duydum:
— Vesika yokmuş ha... Delil bulunamazmış ha... Biz onu Divanı Harbe verelim de gününü görsün.»

PAPİRÜS'ün Eylül-1967 de çıkan, NAZIM HİKMET ÖZEL SAYI-SI'ndaki «Nazım Hikmet kimdir?» anketine ben de şu cevabı vermiştim:

«Nazım Hikmet, Türk Ulusu adına karar vermekle görevli buldukları halde adaleti politikaya ālet eden, vicdanlarından gelen sesi değil, kişilerden gelen buyrukları dinleyen, kanunları hiçe sayıp YARGIÇLIK GÖREVLERİNİ AÇIKÇA KÖTÜYE KULLANAN VE BÖYLECE SUÇ İŞLEYEN bir kaç adamın haksız, kanunsuz ve insafsızca 28 yıl aşkın bir süreyle mahkûm ettiği en büyük Türk şairidir.»

Ankete cevap şu cümlelerle bitiyordu:

«Bu sözümle, Nazım Hikmet'i 1938 yılında mahkûm eden yargıçlardan her biri madde tayıni suretiyle tahkir edilmiş oluyor. Bu yargıçlardan biri veya birkaçı hakaret dāvası açsa da konu, ispat hakkı sebebiyle, gün ışığına çıkarılabilsen.»

Nazım Hikmet dāvası için söylenen bu sözler, ilericilerle ilgili eski siyasî dāvaların hemen hemen hepsi hakkında da geçerlidir. Çünkü bu çeşit dāvaların pek çoğunda yargıçlar, kendi durumlarını tehlikeye düşürmemek için iktidarın baskısı altında, mahkûmiyet kararı vermek suretiyle yargıçlık görevlerini kötüye kullanmaktan çekinmemişlerdir.

Ancak bu yargıçların, o eski suçları hakkında artık kovuşturma yapılamaz. Çünkü, bu yargıçlardan bir çoğunun suçları zaman aşımına uğramıştır; zaman aşımına uğramış olmasa bile sonradan çıkan çeşitli af kanunları, görevi kötüye kullanma suçunu kapsamı içine almıştır.

Bu nedenle:
Eski siyasî hükümlüler, kendilerini mahkûm etmiş olan yargıçların siyasî baskı altında yargıçlık görevlerini kötüye kullanmış olduklarını ve sonradan çıkan af kanunları yüzünden bu yargıçlar hakkında bugün kovuşturma yapmak imkânı kalmadığını ileri sürerek yargılamanın iadesini istemek hakkına sahiptirler. Ölmüş bulunan hükümlülerin karısı veya kocası, anası-babası, çocukları, kız veya erkek kardeşleri de yargılamanın iadesi dileğinde bulunabilirler.

Yargıçların baskı altında tutulduğu uzun yıllar boyunca çeşitli mahkemelerden verilmiş olan haksız kararlarla mağdur edilen ilericilerin, siyasî haklarına kavuşabilmeleri için genel imkân sağlanmaya kadar, şimdilik bu yola başvurularının yararlı olacağı kanısındayım.
Sayın meslektaşlarımın konuyu tartışacaklarını umarım.

Gerçeklerde Anlaşmalıyız

Sıtkı ULAY

Castro Kübalı çocuklar arasında

raz fazla olan düşük fiatlara rağmen bu tahılın başat rolünün sürdürülmesi konusundaki kararlılıklarının işaretidir. Tekrar satışı ön cedden gerektiren uzun süreli anlaşmalar ile, kendisi dünya şekerinin % 15'ini (Küba'nın % 10'u ile karşılaştırılırsa) üreten SSCB ve diğer sosyalist ülkeler tarafından büyük miktarda şeker satın alınmaktadır. Şeker üretimi ekonomisindeki sorunlardan biri istihdamın mevsimsel tabiatıdır; Puerto Rico, Barbados, Mexico ve Mauritis gibi ülkelerde bu bir borç kay nağıdır. Alternatif istihdam ve tekrar bir mik tar toprak dağıtımını sağlama alanında Küba'nın çabaları, şeker kamışının hasat edilmesi için gerekli iş gücünde bir düşüşe yol açmıştır. Bu, sıra ile, gönüllü şeker kamışı kesici alay larının olduğu kasabalardan yıllık bir çıkış ya ratmıştır. «Köy atmosferi» denen şey Küba'nın içine yayılmıştır. Genişletilmiş orman hizmeti ile iki katına çıkartılan ağaç dikme kampanyaları 1959'dan beri meselâ toplam olarak 100 milyon ağacın dikilmesini sağlamıştır.

OKUR YAZARLIK HAMLESİ

Tüm kampanyaların en harikulâdesi olan okur yazarlık hamlesi Sierra Maestra'daki «eski günlerde» başladı. Cahillik Küba'dan tamamen silinip gitmiştir. Son on yıldan beri Küba köylüsünün veya guajironun ilerlediği hakkında Miami'deki muhacir çevreleri arasında bile ufak şüphe vardı. Difteri, çocuk felci, tetanoz ve boğmaca gibi belâlar kitlelerin aşılması hamlelerinde hemen hemen kökünden yok edilmiştir ve ülke boyunca hastahane yatıkları sayısı iki katından fazla artmıştır. 100.000 kadar köylü öğrenciyi Havana'da ve eski muhteşem evlerdeki yatakhanelere yerleştirildikleri Santiago ve Camaçuey gibi diğer şehirlerde okumak üzere burslar verilir. Bu belki köy muntıklarından yeterli orta dereceli okulların kurulmasından önceki bir geçiş dönemini veya belki de eampesinos kelimesinin tam anlamı ile tamamen değiştirmeye ve şehirleşmeye ait bir işi gösteriyor. 1960'larda Escambray yöresinde «karşı devrimcilere» yardım ettikleri için tevkif edilen bir kaç bin köylü ailesinin kaderleri, bu görüş açısını kuvvetlendiriyor. Kadınlar ve çocuklar en az bir yıllık bir eğitim görme ve «re-orientasyon» süresi için Havana'nın dış mahallesi olan Marianao'ya götürüldüler. Cezalarının «rehabilitasyon» kısmına erişen erkekler ise, her 45 günde bir üç gün kadar ailelerini ziyaret izni verildi. Bu ailelerin çoğu bugün Escambray 1- linde yeni bir kent olan Sardino City'de yeniden yerleşmiş bulunuyor.

Küba kırlarındaki değişmeler şehir reformuna paralel olarak yapılmaktadır. Başlangıç dönemlerinde, bu iş, olağanüstü ipoteklerin kaldırılması, kiralarn azaltılması ve istimlâka uğramış evlerde yaşayan ve kira verdikleri apartman evi satın almak isteyen kiracılar için bir ev satın alma plânı anlamına geliyordu. İkinci aşama çok gerekli olan yeni yerleşmenin yaratılması ile belirlendi.

Doğu Havana yerleşme projesi, uzun süreden beri Küba mimarisini karakterize etmiş olan avant-garde stilinde inşa edildi. Uzun blok katlar daha ufak binalar ve parklar ile zekice birleştirilmiş; maalesef plânlama yetkilileri bu gelişmenin kopyalarına izin vermemişlerdir. Başkentteki Marti ve Manzana de Gomez yöreleri San Salvador ve diğer Lâtin Amerika şehirlerindeki işçi yerleşme projeleri ile aynı görünüşe sahiptir; bahçeli ve en az bir ağaçlı ufak derli toplu ev sıraları.

Yine diğer sosyalist ülkeler gibi, Kübalılar başkentini kontrol dışı dağılımı önlemeye

çalışıyorlar. Bir çok yeni endüstriler ve yeni binalar daha küçük kentlere yerleştirilmiştir ve Havana'ya gelen bir ziyaretçi ister istemez yeni Küba'yı görmüş sayılmaz.

Küba çok katlı bir devletçi toplumdur. Plâjlarda, istihdamda, ve yerleşmede az çok aşıkâr bir biçimde var olan, kanunî ve sosyal alandaki ırk ayrımı tamamen silinip gitmiştir ve hemen hemen aynı sayıda kadın ve erkek teknoloji ve bilim alanında ileri dereceli eğitim görmektedir. Aynı zamanda her fakir ve devletçi toplumun ortak özelliği mevcuttur: vesika usulü ile dağıtım.

Bir çok tüketim mallarının darlığı var, ve Havana'nın bir zamanlar zengin bir iş muntıkası olan bölümü, bir çok mağazalarda olduğu gibi bomboş görünüyor. Maamafih hiç kimse açlık çekmiyor veya giyinmişleri fakirce değil ve kırlarda halk bütünüyle daha iyi beslenmiş ve giyinmiş durumda. Sert, acı yüzeyin altında, soğuk istatistikler, rahatlığı grafiklerden alabilenler için çok cesaret verici manzaralar çiziyorlar. Meselâ yerli kauçuk ayakkabı imalî senede 5 milyon çift ermişmiştir. 1959'dan önce çoğu ithal ediliyordu. Pamuklu giyim eşyası randımanı, hemen hemen Nil nehri kadar olan, 200 milyon yarda kareyi aşmıştır.

ACI AKIM

Böyle olmakla birlikte, yıllık ortalama artış sayıları endüstride % 8 ve yemek üretiminde % 4 olduğu zamanlarda bile her Kübalı uygun biçimde etkilennemmiştir. Bir çoğuna göre acı akım, servetlerin toprak veya şehir mülkiyeti biçiminde elden çıkması, zengin ve davetkâr Birleşik Devletlerin basit çekimi veya politik anlaşmazlık ülkeyi terketmek için yeterli sebeplerdir. Ufak Camarioca limanından narikulâde «gemi-kaldırma» ve devamlı hava kaldırmaları, 250.000 Küba'lıyı USA'ya ve çevredeki diğer Karaiib ülkelerine götürmüştür.

Bu kurtuluşu tamamen politik nedenlere yüklemek tehlikeli olur, USA tarafından, diğer herhangi bir Lâtin Amerika ülkesine uygulanacak bir açık-kapı politikası (Küba'ya) benzer bir mecraya yol açar. Castro bunun Küba'dan bile daha geniş olacağını iddia ediyor. Bununla beraber bir nüfus transferi yer almıştır ve Miami'nin, St. Augustine ve diğer bir kaç merkezin karakterleri Küba devriminin bir sonucu olarak değişmiştir.

1960'da başlayan ticret Küba'da ve onun dünyanın geri kalan kısmı ile ilişkileri alanında büyük değişmeler doğurmuştur. 1959'dan önce Küba ihracatının üçte ikisi Birleşik Devletlere gidiyordu ve gümrükten kaçırılan mallar hariç, ithalatın % 75'i USA yapıydı.

Kanada ve Batı Avrupa ülkeleri hariç USA ve onu taklit eden bir çok Lâtin Amerika ülkeleri tarafından uygulanan toplam bir ticaret ambargosu, Küba'nın ticarî örüntüsü için dramatik bir tedbir oldu. Londra'da çiftlik hayvanları ürünleri ve eczacılık malzemesi gibi mallar için pazarlar arayan aktif bir Küba ticaret misyonu olmasına rağmen, 17 ve 18. yüzyıllardaki gibi, Küba ihraç mallarının çoğu Atlantığı aşarak bilhassa SSCB'ye ve doğu Avrupa'ya gidiyor. USA ambargosu aynı zamanda yedek parça ve teçhizatı da kapsıyordu ve eğer daimî değilse bile ticarî tedbirin uzun süreli olacağı anlamına gelir çünkü Küba, ulaşım şebekesini yeniden donatmak ve Avrupa'dan bol miktarda endüstri ve tarım makinesi getirmek zorundadır.

Lâtin Amerika diplomatik bir hücum ile ticarî ambargoya uydu. Diğerlerinden daha az gönüllü olan Lâtin Amerika ülkeleri bir Küba ile diplomatik ilişkilerini kestiler ve Lâtinler Küba gemilerine kapatıldı.

Güngörmüş, tarih yaşamış, devletler kurmuş, çağlar aşmış, inkılaplar yapmış cesur ve kuvvetli bir milletin çocukları ve vatandaşları olarak, her şeyi bir tarafa bırakıp bu acı neden üzerine eğilip gerçekler açısından incelemeler yapmağa mecburuz. Çünkü vahdeti kurmak güç, parçalamak ise kolay ve emeksizdir. Hele kolay olan bu parçalamaya dış kuvvetler, dış etkiler ve menfaatler de katılacak olursa, nifak tohumları kolay çatlıyarak melânet yayılır ve Türk yurdu. Türk vatandaşı tarihte çeşitli kereler geçirdiği buhranlar misâli, hem siyasi huzura eremez hem de parçalanmada vatan kurtarıcı bir arsana ihtiyaç duyar duruma düşer.

Dünün Osmanlı İmparatorluğunda civar komşularımız ve dostlarımız ve de düşmanlarımız, biz kuvvetlendikçe zaman zaman bizi tam kendimize gelirken aramızda nifak sokucu, parçalayıcı ve zayıf düşürücü kozları bulmuşlar ve emellerinde muvaffak olarak ayaklanıp yürümek isteyen milletimizin kolunu kanadını kırarak tekrar emekler ve asırlar boyu kalkınma hasretleriyle yanar duruma sokmuşlardır. Geniş fütuhata gereği imparatorluğun bir zaafı olarak ele aldıkları Kürtlük, Çerkezlik, Lazlık, Arnavutluk ve Boşnaklık nifaklı kolaylıkla alevlendirip ateşlemişler ve her zümreye ayrı ayrı mavi boncuklar gösterip vaadlerde bulunarak emellerine ulaşmışlardır. İstiklâl Savaşımızdan sonra küçüldüğü halde kuvvetlenen ve yeniden kurulan Türkiye Cumhuriyetinde çok şükür büyük insan ATA'nın «Ne mutlu Türküm diyene!» ifadesiyle küllendirilerek aynı kanı taşıyan öz Türk evlâdının bu penceresi kapanmış, hasımlarımızın kullandığı bu ipucu körletilmiştir. Fakat ne varki, bizim zaafımızı teşkil eden diğer ipuçları, aramızda ortalama ve asgari müşterekli bir anlaşmaya ulaşamadığımızdan ortada kalmış ve düşmanlarımız da bunu fırsat bilerek bilhassa son günlerde bunu aşırı derecede menfaatleri yönünde kullanmağa başlamışlardır.

İşte bugün ortaya çıkan önemli zaaflarımızdan biri olan bu ipucu da «sen kâfirsın, ben müslümanım», «sen dinsizsin, ben idnliyim», «sen yobazsın, ben inkılâpçıyım» sloganları şeklinde olmakta ve bu maskenin altında Türk'ü bölücü, Türk'ü soyucu ve kanını emici çeşitli emellerle maceralar cirit atmaktadır.

Dün islâm geçinen ve müslümanlığı maske ederek Arap ülkelerini birbirine kırdıran ve islâmî Türk'e düşman ederek arkasından vurduran Lawrence'leri bildiğimiz ve yaşadığımız halde, bugün hâlâ dinlilik ve dinsizlik oyununa düşüşümüz cidden acı ve dünyanın tecrübelerini yaşayanlar için korkunç ve felâketli bir manzara arz etmektedir. Şunu iyice bilmeliyiz ki, bunun suçunu bugün gübirligi halinde birleşmeye çalışan devrimci gübirlilikçi gençlikte ne de bunlar karşısında cepheleştirmeye çalışılan genç imam hatipçi, ilâhiyatçı ve dine saygılı vatandaşta değildir. Çünkü, bunlar evvelâ kasıtlı bir tehlikeye maruzdurlar. Sonra da bu suç derinliklerine doğru inceleyecek olursak burada evvelâ gelip geçmiş devlet adamlarımızın ve hükümetlerimizin vebalinin olduğunu görürüz.

Çünkü, büyük ATA kısa bir süreye sığdırdığı inkılaplarını peşi peşine yapmış fakat, bunu inkılapları yaratan Tek Adam oluşu dolayısıyla, etrafında inkılaplarını yayan, koruyan ve kökleştiren bir devlet kadrosu bulamadığımızdan, ihmalere uğrayan inkılapların, gerçekleriyle lüzumları temiz Anadolu çocuğuna hazzettirilmemiş, bunların gerçek mânalarının ise asla bir din ve islâmiyet düşmanlığı olmadığı, maalesef ne devlet yöneticilerimiz ne de yetiştirilmesi gerekli inkılâp hocaları tarafından layıkı vehiyle vatandaşlara anlatılmamıştır.

İşte bu basitliğimiz, bu devlet adamı ve görüşlü adamı yokluğumuz, uzağı gören idarecilerden mahrum oluşumuz, düşmanlarımızın da menfaat hisleri ile birleşerek bizi bugünkü tehlikeli bölünmeğe doğru sürüklemiş bulunuyor. Bu sebeple gerçek Atatürk inkılaplarını kavrayan ve ATA'nın emanetini teslim alan aydınlarımız düşen görev, ilk plânda bölünmeyi önlemeye üzere Türk inkılaplarını henüz hazmedemiyen evlâtlarımıza ısrarla anlatmak, bu körpe dimağları hasım gibi telâkki etmiyerek onları gerçekte islâmî düşmanı, örümcek kafalı yobazın elinden ve tesirinden kurtarıp hasımlarımızın birer bölücü âleti olarak ellerine ve oyunlarına düşürmüş olmamak başta gelen vazifelerimiz olmalıdır.

Her ne kadar bu görev Türkiye'yi yaşatmak ve kalkındırmakta görevli hükümetlerimize ve devlet büyüklüklerimize düşmekte ise de, onların bilerek veya bilmiyerek dünün kini ve intikamı ile yarını göremez olabileceğ gözlerini, talihin bir cilvesi ve tesiri ile makamlara oturabilmiş olacaklarını, hattâ bir kısım idarecinin de bilerek veya bilmiyerek zengin keselerle yabancı dost ve düşmana âlet olabileceğlerini düşünmek ve buna göre nemelâzımcı bir aydın durumunda olmadan, inkılaplarımızın öğretim ve eğitiminde seferber olmak ve bu yolda anlayışlı çıkabilecek devlet adamlarını desteklemek ve gerekirse reylerimizle Türkiye'yi kurtaracak insanları işbaşına getirebilmek gayemiz ve hedefimiz olmalıdır.

Tek ve basit bir görüşle, ne bir Türk'ü derhal komünist diye, ne de bir Türk evlâdını alelacele gerici diye damgalayıp lekelememeliyiz. Bugünkü dünyada sosyalizm de, kapitalizm de bir fikirdir ve anlayıştır. Bizim Türkiye'mizin ise henüz kapitali dahi olmayan bir kapitalizm le idaresinin mümkün olmadığı, sağcı geçinenlerce dahi malûm olan açıklıktadır. Sosyalizmin ise türlü çeşitli şekillerini bugünkü iktidar başları da çok iyi bilirler. Ve Türkiye'mizin Cumhuriyet kurulları beri kendisine özel bir sosyalizm ile idare edilmekte olduğunu da bilmemelikten gelemezler. Devlet elinde ve yönetiminde bulunan Toprak Mahsuleleri Ofisi sistemi sosyalistlerden örnek alınmış bir tatbikattır. Arkasından gelen demokrat idarelerin Gima'ları, Et ve Balık Kurumları, kooperatifler ve daha tatbikat halinde olan devlet ofisleri hep halkı soyguncu ve yağmacının elinden kurtaracak sosyalist davranışlarla açık devletçilik usulleridir. Görüyorsunuz ki bunları terketmek imkânı olmadığı gibi, köy kooperatiflerini de kurarak genişletmek ve halka yararlı olmanın çabalarına girmek zorunluğunu duyuyoruz. İnandığımız ve bağlı bulunduğumuz gerçek İslâm dininde ise, sosyalizmin ta kendisi bir inauc ve inanış halinde beliriyor. O halde, bizim Anayasamız sosyalizme açıktır veya kapalıdır tarzındaki mücadelelerimiz, bunun bilfiil tatbikatı içinde bulunduğumuzza göre, anlaşılmaz bir çatışmadan ve bilgisizlikten başka ne mâna ifade eder.

Kuracağımız düzenin adının önemi yoktur. Bazıları buna bir nevi sosyalizm derler, bazıları Türk Solu derler, bazıları da Ortanın Solu derler. Kim ne derse desin, gerçek olan vurgunu, gayri meşru kazançları, tefeciliği, hayat pahalılığını getiren aracılığı kaldırmak, topraksız insana fazla olanın elinden devlet parası ile alıp toprak verip vatana bağlamak, dış ticaret adı altında dönen oyunlara kimsenin göz yaşına ve feryadına bakmadan devlet elini uzatmak, fakiri ve köylüyü de vatandaş sayarak onu okutmak, bilinçlendirmek, cehaletten kurtarmak, kredileri yalnız zengin ve arkalılara değil, fakir vatandaşın sağlamak, vergi düzenini gerçek bir adalet yoluna bağlamak elbette ki amacımız olacak ve sağılar bunun adına sol diyorlarsa, millet böyle bir solu elbette ki benimseyecek ve gerçekleştirecektir. Bu sıralananlarla mutabık olmayan, ancak bu yağmayı sürdürmek isteyenlerdir ki, onların ne sağ ile ne sol ile, ne din ne de iman ile alakaları olmadığı herkesçe bilinen bir gerçektir. Millet öğrendi ki bize bizden başka bir kimsenin ve yabancı milletin faydesi yoktur ve olmayacaktır. Bir kimse hesabına memleketimizi kana boyamak ve harplere sürüklemek istemiyoruz. Bu sebeplerle sağcı olsun, solcusu olsun başlarını ellerinin arasına almaları, sosyal adalet ve fakirlikten kurtulma isteyen vatandaşlar çoğunluğu olarak, elele gönül gönüle verip sömürücü siyasi partilere de dur demesini bilmeli, kucaklaşarak Atatürk yolunun tek huzur ve kalkınma ayırımında Türkün büyük menfaatleri olduğunu bilmeli ve din bütünlüğüne de saygılı olarak, kardeşi kardeşe düşman etmenin sakat yolunu ok yayından çıkmadan tıkamış ve önemmiş olmalıyız.

eğitim

altın yumurtlayan tavuk ve bilimsel araştırmalar

Sessiz Savaşın kullandığı silâhların tümü bilimsel bulgulara ve denemelere dayalı olduğu için, masum insanlara bu çeşit savaşın karanlık metodları ile saldıran, saldırgan ülkeler, bilim adamı kadrolarını kabarık ve güçlü tutmaya özellikle dikkat ederler. Milletlerarası insan pazarında, yalnız kol işçilerini değil, entellektüelleri ve kafagücünü de bir ticaret matağı gibi pazara çıkarmış olan emperyalistler, geri ülkelerde ucuza teknisyen yetiştirerek, kendi ülkelerine aktarmanın ve bu teknisyenlerin masraflarını, fakir insanlara ödeterek, onları altın yumurtlayan tavuklar haline gelince kendi menfaatları için çalıştırmanın kolayını bulmuşlardır. Bu sayede :

— Emperyalist hemen hiç para harcamadan hizmetine soktuğu teknisyenlerle kuvvetlenmekte ve saldırcı gücü artmakta.
— Sömürülmeye mahkûm geri ülkenin en değerli evlâtları kaybedildiğinden, sömürgecinin elinden silkinerek kurtulması güçleşmektedir.

Bir taşla, birkaç kuş vurmaya, uygulamalarının temel kuralı haline getirmiş olan saldırgan ülkeler ve örneğin Birleşik Amerika, bugün Türkiye'de bu oyunu başarı ile oynamaktadır. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu tarafından, yayınlanan «Bilim ve Teknik» isimli derginin Ağustos 1968 sayısında yayınlanmış olan, «Fen Öğretiminde Yeni Çığır» başlıklı yazı üzerinden uygulamayı izleyebiliriz.

— Ankara'da şimdilik 284 öğrencisi olan ve İngilizce öğretim yapan bir fen lisesi vardır. Bu lisenin müdürlüğünü yapmakta olan A. Necdet Onur isimli zat başında bulunduğu liseyi bize ayrıntıları ile tanıtırken, sahneye konan oyun hakkında da değerli ipuçları vermektedir.

— Fen lisesinde sınıflar 24 kişidir. Okula her yıl 96 öğrenci alınır ve bu 96 öğrenciyi seçmek için, Millî Eğitim Bakanlığı 12.000 öğrencimizi iki kademede imtihana sokar. İçlerinden en zeki araştırmacı olmaya en elverişli olanları seçerek, Fen Lisesi Müdürüne teslim eder.

— Devlet bu okulda okuyan her öğrenci için, kuruluş masrafları hariç yılda 6500 T.L. masraf yapmaktadır.

— Okulun laboratuvar araçları Amerika'luların hamiyetli ve insanlara yardım etmek için çırpınan Ford Vakfı tarafından bağış olarak verilmiştir.

— Fakat laboratuvar araçlarını veren Amerikalılar, öğretimin İngilizce olması ile yetinmemişler, Amerikan liselerinde Amerikalı öğrencilere okutulan müfredat programı tercüme edilerek lisede uygulamaya konmuştur. Başka bir deyişle, Türkiye'de, Türk halkının parası ile Türk çocuklarına öğretim yapan bu lise, Amerikan toplumunun amaç ve ilkelerine uyarlı adam yetiştirmektedir.

— Millî Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Dairesi Başkanının liderliğinde bir «Türkiye Fen Eğitimini Geliştirme Komisyonu» kurulmuştur. Bakanlıkta Ford vakfı arasındaki anlaşma gereğince, danışmanlar laboratuvar araçlarının kullanımını bizim öğretmenlerimize öğretmişler ve bununla da yetinmeyerek Amerika'da okutulan kitapları tercüme ederek öğrencilerin eline tutuşturmuşlardır. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu, modern ve Amerikanvari fen eğitimini bütün Türkiye'ye yaymak için komisyonla işbirliği yapmakta ve bu işi yapan fen lisesi örneğinden yararlanmaktadır. Daha şimdiden dokuz liseimizde, fen eğitimini Amerikanlaştırma denemelerine girişilmiştir.

— Akıllılardan daha akıllı olduğu anlaşılan bir fen lisesi öğrencisi, streptomisinini farede unutkanlık yaptığını tesbit edince, bunu İngilizce olarak yazmış ve Amerikan üniversitelerine göndermiştir. Bu bulgusundan dolayı bu öğrenci Amerika, Florida eyalet üniversitesine davet edilmiş ve kendisine burs verilmiştir.

Okul Müdürü Necdet Onur'un makalesi dikkatle okunca bütün oyun ve Türk toplumuna yönetilen sessiz saldırı anlaşılabilir. Biz yukarıda tesbit ettiğimiz hususlara dayanarak, sessiz savaşın bu çeşit saldırısını izaah çalışalım.

Türkiye'de Türk ailelerinin ve devletin harcamaları ile lise çağına kadar getirilmiş olan 12.000 çocuktan sınavlarla, gelecek vadedilen 96 akıllı çocuk seçilmekte ve bunlar üzerine her yıl 6500 T.L. daha harcanarak Fen Lisesinde, İngilizce ve Amerikan müfredatı ve Amerikan kitapları ile eğitime tâbi tutulmaktadır. Biz bu gençrimizi bir an küçük civcivlere benzetelim. Kelimenin tam anlamı ile bizim olan bu civcivler, yumurtadan çıktıktan sonra bizim çöplüğümüzde bizim yemimiz ile palazlanmakta ve zamanı gelince 12000 pilic arasında verimli oldukları yoklamalarla tesbit edilen 96 kişi seçilmektedir.

Doç. Dr. Osman N. KOÇTÜRK

Bu 96 kişi devlet babanın çiftliğinde, devletin parası ile biraz daha semirtilip geliştirildikten sonra, beyinleri yakanmış olarak, İngilizce öğretim yapan başka kuruluşlara aktarılacak ve yumurta vermeye başlayınca da altın yumurtalarını Amerika'nın follarına yumurtlayacaklardır. Türkiye'de Fen Eğitimini Geliştirme Komisyonu, Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu ile işbirliği yaparak, bu işi 9 ayrı liseye sıçratmış bulunuyor. Bunkdaki asıl amacın, zaman içinde Türk toplumunun sırtından, Amerikan ihtiyaçlarına ve Amerikan standartlarına uygun ucuz teknisyen yetiştirme olduğu anlaşılıyor. Nitelikli bir liseden veya bu liseyi taklit etmek suretiyle çoğaltılacak liselerden mezun olan gençler, daha sonra da Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Hacettepe gibi İngilizce öğrenim yapan üniversitelere aktarılacak ve öğrenimlerini bitirdikten sonra da Amerika'ya gitmeyi, yahut Türkiye'de kalıp Amerikan sermayesi ile işgören şirketlerde yüksek ücretle görev almayı düşüneceklerdir. Ulusal amaçlara yönelmemiş bir eğitimin masraflarını Türk milletinin sırtına yükleyerek, binlerce lira sarfı suretiyle yetiştirdiğimiz teknisyenleri başka toplumların emrine vermek hiç de doğru olmaz.

Fakat bu çark Türkiye'de kurulmuştur. Genel olarak İngilizce ve Amerikan kültürü gençler arasında yerleştirilmeye çalışılmakta, daha ilkokuldan itibaren çocuklarımızla verilen süttözu ile bir sütbağı tesisi için gayret sarfedilmektedir.

Çok yanlış bir tutum içinde bulunduğumuzu yöneticilerimiz göremiyorlar. Millî Eğitim Bakanlığının, kuruluş masrafları hariç, öğrenci başına 6500 T.L. harcama yaptığı başka bir liseimiz yoktur. 280 öğrenci için kırk kişilik bir öğretim kadrosu, bizim liselerimizde görülmemiş bir olaydır. Diğer liselerde ikili öğretim yapılmakta ve bazan bir sınıfta 70-80 öğrenci okumaktadır. Türkçemizle ve ulusal amaçlara yönelmiş öğrenci yetiştirme ilkesiyle hareket ederek eğitim yapan liselerimizde neden bu şart-başka ülkelerin follarına altın yumurtlatmak için yapılar yaratılmaz, onu anlamak güçtür. Türk çocuklarına lan zorlamalar, sessiz savaşın gizli silâhlarından biri olarak tanımlanmalı ve bunlara karşı çareler düşünülmelidir. 12000 çocuğumuz içinden seçtiğimiz en yeterli 96 genç insanı, yabancı dilde, yabancı kitabı ve metodları ile yetiştirmek demek, Türkiye'ye değil, yabancıya hizmet etmek ve onun çıkarlarına âlet olmak demektir. Bunu yapmamalıyız.

Araştırma meselesine gelince, Türkiye'de araştırma yapılması lüzumuna hepimiz inanıyoruz. Doğunun gizli kaynaklarını bulup ortaya çıkarmak ve doğal güçlerden yararlanarak mutluluğumuzu ve gücümüzü arttırmak ancak bu sayede mümkün olacaktır. Fakat Türkiye'de ulusal amaçlara yönelmiş araştırma hemen hiç yapılmaz, yapılanlar da parmakla sayılacak kadar sınırlıdır. Bunun pek çok sebebi vardır. Genel olarak araştırmanın pahalı ve lüzumsuz bir fantazi olduğuna inandırılmışızdır.

Biz bu durumda iken, yabancılar avuç dolusu para dökerek Türkiye'de gizli ve açık araştırmalara girişmişler, neyiz var neyiz yoksa herşeyimizi öğrenmişlerdir, uzman olarak Bakanlıklara ve hattâ Devlet Planlama Dairesine ve eğitim örgütlerine sızan pek çok elemanın doğal kaynaklarımız, güç kaynaklarımız, hattâ halkın siyasî eğilimi hakkında pek çok şey bildikleri muhakkaktır.

Köylerimize kadar sızan barış gönüllüleri, halkla sıkı ilişkiler kurmuş ve köyün bünyesini, çeşitli sosyal gruplar arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bütün bunlara rağmen Ankara'daki Amerikan Büyük Elçiliğinin yüksek rütbeli memurlarından biri olan Edwin J. Cohn isimli bir Amerikalı Middle East Journal isimli bir dergiye yazdığı «The Climate For Research In The Sosial Science In Turkey» isimli makalede, Türkiye'deki tutucu çevrelerin, Amerikalı araştırmacılara zorluk çıkardıklarını ve reformcu tutuma karşı direnerek, araştırmaları yozlaştırdıklarını. Türklerin kendi sosyal sorunları üzerinde araştırma yapmak isteyen yabancıları, özellikle Amerikalılara çok hırçın davrandıklarını belirtmektedir. Edwin J. Cohn makalesinin diğer kısmında:

— Türkiye'de ekonomik, sosyal ve politik konularda bilimsel araştırma yapılmasının, büyük önemini hâlâ pek anlaşılmadığını ve Amerikalı araştırmacılara casus muamelesi yapıldığını,
— Bu davranışta Türk basınının Amerikan aleyhtarı tutumunun rolü olduğunu,
— Türk gazetecileri, politikacıları ve öğrenci liderleri arasında, Amerikalı araştırmacı bilim adamlarının CIA ajanlığı yaptığı kanısı oldukça yaygındır. Türkler, din politikası ve etnik sorunlar, sosyal konular hakkında araştırmaya girişenlere karşı, kendilerinin bir tecrübe hayvanı durumuna sokuldukları duyusuyla, çok sert tepki göstermektedirler. Okumuş Türkler arasında geniş bir kitle, araştırma bahanesiyle Türkiye'nin istismar edildiği kanısını taşımaktadır. Ayrıca Türkiye'deki tutucu çevrelerin etkisiyle, reform yapılması sonucuna varan, ekonomik incelemeler hemen baltalanmaktadır. Tutucular, toprak reformu, toprak ağaları, gelir dağılımı, vergileme raporu, konulardaki ça-

ışmalara (örneğin Koldor Raporu; 1962) karşı pek hassas olduklarından ve, statüko-yu muhafazaya kendilerini vakfettiklerinden, bu gibi raporların kaderi, ortadan kaldırılmak olmuştur. Rakamlardan, sistemli uygulamalardan ve sonuçlara varan bilimsel incelemelerden pek hoşlanmayan Türkler arasında özellikle devlet ilgilileri belirtilebilir. Ağahk, tarikatar, İslâm dini siyasal ve sosyal konularda, bilimsel incelemeye giden bir bilim adamının başına önemli tehlikeler gelmesi mümkündür. Örneğin 1967 de, Türkiye İşçi Partisi hakkında bir inceleme yapmak isteyen üniversiteyi yeni bitirmiş genç bir Amerikalı, resmi makamlardan çok ters muamele görmüştür.

demektedir. 9 Ağustos 1968 günlü Milliyet gazetesinde verilen bu havadis, artık Amerikalıların da Türkiye'deki durumlarını anlamaya başladıklarını göstermektedir. Dünyanın öteki ucundaki bir toplumla 20 yılı aşan bir süre, içli dışlı yaşadıkdan sonra Türkler, durumu gayet iyi anlamışlardır. 1960'dan sonra Anayasa'nın getirdiği özgürlükten yararlanarak yapılan yayınlar, dost olarak aramıza girenlerin hangi usullerle yaptıklarını ve ülkemizdeki sessiz savaşın nasıl yürüttüklerini halka duyurmayı mümkün bir hale getirmiştir.

Yukardaki makaleyi yazarak Türklerin budalaca davranmalarından şikâyetçi olan yüksek rütbeli elçilik memuruna Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve politik konuları ile neden dolayı böylesine ilgilendiklerini sormak lazımdır.

Geçenlerde Doğum Kontrol Anketi bahanesiyle Konya'nın kenar mahallelerine kadar gönderilmiş olan bir takım öğretmenler, kadınlar tarafından kaba muameleye maruz kalmış ve kovulmuşlardır. (TÖS, 20 Ağustos 1968) Çünkü bu anketçiler hem doğum kontrol propagandası yapmakta ve hem de kadınlara ütülerinden, transistörleri radyolarına kadar neye sahip olup neye sahip olmadıklarını sorduktan başka, Türkiye'de konuşulması ayıp olan konularda soru yönetmekteydiler. Halkın eğilimlerini, varını, yoğunu tespit ettikten sonra bu bilgiyi değerlendirerek, Türkiye'yi kısa süre içinde sahihsiz bir ülke haline getirme amacı ile plânlar hazırlayanlara, kolaylık göstermek kelimesinin tam anlamı ile budalalık olurdu. Türk halkı budala değildir. Uyutulanlar da uyanmaya başlamışlardır.

Amerikalıya ve özellikle Anadolu'ya sızmak isteyen Amerikalıya karşı derin bir nefret duyulduğu artık iyi bilindiğinden, şimdi de Amerikalılar yüksek ücretle kendilerine yaklaştırdıkları bazı Türkler ve sızabildikleri devlet kuruluşlarındaki Türk personel aracılığı ile bilgi toplamaya çalışıyorlar. Ücretleri yetersiz olan teknisyenlere ek ödenekler vererek ve bazı kurumlara göstermelik para yardımları yapmak suretiyle Türk toplumu hakkında bilgi toplamak gizli savaşın yeni bir casusluk metodudur. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etüdleri Enstitüsü ismi altında şekillenen bir kuruluşun başka üniversitelerde benzerinin bulunmaması, bu enstitüde çalışanların Türkiye standartlarına göre çok fazla ücret almakta oluşları ve bazı ekipler düzenleyerek köylere kadar gönderdikten başka, halka nüfus etüdü sınırını aşan sorular yöneltilmesi, Konya'lı kadınlar arasında haklı şüphelerin doğmasına sebep olmuştur. Bu sorular bize sorulmuş olsaydı, biz de Konya'lı kadınlar gibi hareket ederdik. Bir toplumu li-manlarına filolar yollayarak korkutmak ve bir taraftan da bazı araştırmalarla halkın eğilimini öğrenmeye çalışmak iyi niyetin belirtisi olarak kabul edilemez.

Türkiye'yi dışlıleri arasına almış ve hergün biraz daha sıkılaşmakta olan sessiz savaş mensesini iyi ayarlamak ve toplumu patlamaya götürmeden, takatsız düşürerek, yönetimine sokmak isteyenlerin hangi usullerle çalıştıklarını Türk aydınları öğrenmişlerdir. Biz de bildiklerimizin bir kısmını burada açıklıyoruz. Saldırganlara karşı direnmek ve onlar hangi metodlarla saldırıyorlarsa, ona göre savunmaya geçmek bütün masum toplumların hakkıdır. Kaldı ki Türk toplumu tarih boyunca usaklık etmemiş ve efendi tanınmış bir toplumdur. Klâsik savaş gibi sessiz savaşın saldırı usullerini de zamanla öğrenecek ve buna karşı durmanın çarelerini araştırarak bulacaklar.

Zeki ve güçlü evlâtlarımızın daha liselerden başlayarak seçilip, yabancı kültürü ile donatılarak, toplumumuzdan koparılmaya çalışılması, bize kendi dinimizi, dilimizi, örf ve âdetlerimizi unutturarak, Türkiye'de din propagandasına girişmek, İngilizceyi resmî dilmiş gibi bazı üniversitelere yerleştirmeye çalışmak, sızabildikleri kuruluşları kendi hesaplarına çalıştırmak hayal ettikleri amaca ulaşmaları için yeterli olamayacaktır. Türk öğretmenleri teripledikleri «Devrimci Eğitim Şurası» na Türk aydınlarının getireceği tekliflerle, bu baskıdan kurtulmanın ve Türk Millî Eğitimine ulusal amaçlara uyarlı bir yön vermenin çabasına girmişlerdir.

Önümüzdeki günlerde olaylar daha da berraklaşacak ve gizli savaşın kirli metodları Türk halkı tarafından daha iyi öğrenilecektir. İşin üzücü yanı bazı üniversitelerimiz gibi, fakir Türk halkının ödediği vergi ile hovardaca yönetilen Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu'nun Türkiye'nin gerçeklerinden çok, yabancının propagandasını yapar mahiyette yayınlar yaparak, kötü ve tehlikeli uygulamaları bize başarıymış gibi takdime çalışmasıdır. Türkiye'nin binbir güçlülük yetiştirdiği genç kabiliyetleri, İngilizce eğitmek ve Türkiye'de Türk halkının parası ile Amerikan liselerinin müfredat programlarını uygulamak Türkiye'ye iyilik etmek değildir. Millî Eğitim Bakanlığı bu işlerden vazgeçmeli ve diğer liselerimizde de 280 öğrenciyi 40 öğretmene sağladıktan sonra her öğrenci için 6500 T.L. yatırım yapabilecek imkânlar yaratmaya çalışmalıdır. Ford vakfı Rockefeller vakfı Türkiye'ye havır için yardım etmezler. Aynı vakıflar analarımız ile bacılarımızı kısırlaştırmak için de para harcadıklarına göre, bunların sessiz savaşın saldırgan karargâhları olduğundan artık bizler de şüphe etmiyoruz. Herşey gün gibi ortadadır. Bunu yalnız biz değil, Konya'nın kenar mahallelerindeki kadınlar da görebiliyor artık. Türk bilim adamları ile araştırma kuruluşları, ulusal amaçlara yönelmedikleri takdirde önümüzdeki günlerde gittikleri her yerden kovulacaklar ve Amerikalı araştırmacılar ise kimseye hiçbir konuda hiçbir soru yöneltemeyeceklerdir.

sanat

Eleştiri Günlüğü

Zühtü BAYAR

1 Ağustos

Marx'çı eleştirmen geçinen Mehmet Doğan dostumuz. Papirüs Dergisi'nin 25 numaralı sayısında İkinci Yeni'yi tarihsel bir platform üzerinde eleştiren ve değerlendiren eleştirmenlere karşı çok eğlendirici bir yazı yazmış. Yazısını bize karşı yönelttiği eleştirileri dikkatle okuduk. İkinci Yeni masalı yayılıp da büyük bir yozlaşmaya yol açtığı zaman ülkemizde şiir ve san'at adına çevrilmek istenen bu dolapları, Atilla İlhan'la Asım Bezirci bir bir açıklamışlardı. Bugünkü özgürlük ortamıyla karşılaştırmayacak bir «gizli faşist baskı»nın hüküm sürdüğü o günlerde, bu iki eleştirmen, yapılan ve yapılmak istenen için yanlışlığını ve tersliğini cesaretle açıkladılar. Asım Bezirci, İkinci Yeni'nin kuramsal çürüklüğünü ortaya döküp, sosyal (toplum karşıtı) niteliğini işaretlerken; Atilla İlhan'da batı burjuva entellektüellerinden; sağdan soldan tırtıklanan ve «ulusallık», «toplumculuk» gibi kavramlarla uzaktan yakından bir ilişkisi olmayan İkinci Yeni şiir tekniği üzerinde özellikle duruyordu. Bütün bu eleştiriler karşısında İkinci Yeni'ci ozanlar ve onu savunmayı kendine kutsal bir görev bellemiş eleştirmenler, Mayıs 1960 dönüşümünden sonra, İkinci Yeni edebî rezaletini okura hoşgöstermek için ona «toplumcu bir kılıf» uydurma çabalarına giriştiler. Böylece şiir ve san'at kavramlarının büyüklüğü dokunulmazlığı ardında çevrilen dolaplar gargaraya getirilerek, ilerici aydınlara, ilerici şiirseverlere şirin görünmek istediler.

İşte Mehmet Doğan'ın yazısı bu çalışmalar dizisine eklenen yeni bir «İkinci Yeni'ye Marx'çı kılıf» uydurma çabasından başka bir şey değildir. Kendisine ve yansıttığı burjuva sosyal demokrat'vari fikirlerine, sorunu enine boyuna bir kez daha gözden geçirerek Forum Dergisi'nde gereken cevabı verdik.

Bu tarz demagojik yazıların kendine ve hortlatılmak istenen İkinci Yeni'ye hiç bir yararı dokunmayacaktır.

SUSAN ANADOLU

3 Ağustos

Ömer Faruk Toprak'ın «Susan Anadolu» sunu bu gece yeniden okudum. Yapıt iki yıl önce yayımlandığı zaman çok istediğim halde bir tane edinemedim, fakat bir dostumdan alarak incelemek fırsatını bulabilmiştim. Bugün şiirlerini çok sevdiğim ve kişiliğine büyük bir saygı duyduğum ozan «Susan Anadolu» lardan bir tanesini imzalayıp, armağan edince sevincim sonsuz oldu. Gece çalışma masamın başında bütün öbür okunacakları bir yana iterek, iyi bir şiir kitabıyla başbaşa kalmanın tadını çıkardım.

Ömer Faruk Toprak, 1940'larla, 50'lerin fırtınalı, siyasal baskıların en ağır olduğu günlerden bugüne, şiirin ve san'atın acılarını çeke çeke gelmiş bir ozan. San'at alanında nedense, hem san'atın acılarını çekmiş, hem de sanatçı kişiliğiyle bir takım toplumsal çalkantıların arasında yanlışa ve eğriye göğüs germiş olanları daha çok seviyor ve sayıyorum. Bu, herhalde ozan olmanın en kıyay olduğu çağ, 1950 ile 60 arasında ortaya çıkmış bazı san'atçılarla «acı kuşağı» ister istemez zihnimde karşılaştırmamdan ileri geliyor. 1940/50 kuşağı gerçekleri zincir şakırtılarını duya duya, kuyruklarında birer «tahriri» memurunun dolaştıklarını bile bile san'atlarını doğru bildikleri çizgide geliştirmekte devam etmişlerdi. Ama 50/60 kuşağı öyle mi? Onlar önce bir direnir gibi oldular. Sonra egemen sınıfların yumruğunu demir bir balyoz gi-

garnizonda bir olay

(hikâyeler)

MEHMET SEYDA

Set Kitabevi Yayınları

Fiyatı 5 T.L.

T.S. 93

bi beyinlerinin üstünde duyunca işin kolayına, rahatına kaçtılar. 40/50 gerçekçileri, baskı karşısında küçük şiire, kolay şiire dönmektense susmayı seçmişlerdi. Ama DP'nin «komprador marka demokrasiyle» yıldızlanmış olan gizli faşizmiyle karşılaşanlar rüzgâr değirmeni gibi salına salına formalizme rahatlıkla döndüler. Bu ilerde İkinci Yeni denen edebî felâkete yolaçacaktı. Ve işin asıl şaşılacak yanı, 1968 Türkiye'sinde tarihsel koşulların gözönüne alınarak edebiyatımızı incelemenin gerektiğini savunan eleştirmenin biri de İkinci Yeni edebî felâketinin toplumcu avukatı kesilecekti...

«Susan Anadolu» işte böyle san'atçıların un gibi öğütüldüğü, ezilip horlandığı, maddî mânevî baskılarla karşılaştığı bir dönemin içinden geçip gelmiş bir ozanın kitabı... Ama bu ufalanmanın, ezilmelerin arasından, san'atından zerre kadar taviz vermeyerek gelmiş bir ozanın kitabı. Okuyun «Susan Anadolu» yu... «Ben her gece kurşuna diziliyorum/Bir gelincik tarlasında bayşor serüvenimiz» diyen Ömer Faruk Toprak'ın birbirinden güzel on sekiz şiiriyle karşılaşacak ve Türk şiiri adına umudunuza bir kez daha tazeliyeceksiniz.

MUZAFFER BUYRUKÇUYLA

12 Ağustos, Avşa

Sekiz-on günden beri Avşa adasındayım. Yakıcı kumların üstüne uzanarak koca bir yılın yorgunluğunu onbeş güne sığdırarak silkip, atmaya çabalıyorum. Avşa adası, yeryüzü cennetinin gerçek bir parçası olsa gerek. İnsanları da bu cennete uygun. Ben Türkiye'nin hiç bir köşesinde böyle olgun, bu denli sıcakkanlı ve güleç yüzlü Türk köylüsü görmedim. Sokaklarda bikini mayolarıyla kırmış birer uskumru misali genç kızlar volta atıyor. Başını çevirip de iltifat eden yok. Allah Allah, Cannes'da mıyım yoksa, Baltık kıyılarındaki halk plajlarından birinde mi? Turizm ve uygar bir toplum töresinde nerelere gelmiş de haberim yok.

Dün Marmara seferlerini yapan vapurlardan ihtiyar Ayvalık, Muzaffer Buyrukçu'yu getirdi adaya... O da yıllık iznini geçirecek. İçi içine sığmıyor bir çocuk gibi sevinçli, gözleri pırl pırl. Yanında yeni öykülerinin müsveddelerini de getirmiş. Vakit ve ortam bulurs açılacak bu öykülerin üstünde. Karşılıklı karşılaşmaz, selâm sabah hoş beşten sonra hemen edebiyat konuşmaya başladık. Bu konuşmalarımız, geceleri Avşa'nın tatlı ve mütevazi gazınolarında, kumsalda, hattâ denizde bile sürüp gitti.

Hafif fırtınalı bir akşam. Güneş batmak üzere, ama bulutların ardına gizlenmiş. Belli ki yarın da Avşa'lı misafirlere yüzünü göstermeye niyeti yok. Kumsal bomboş. Deniz kurşunî bir renge bürünmüş ve dalgalar boyumuzu aşılıyor. Buyrukçu'yla ben bir çocuk gibi bir türlü denizden çıkmak istemiyoruz. Dalgalar gittikçe esmerleşen denizi kıyılarda beyaz köpüklere boğuyor. Deniz fırtınalı ama sularda tatlı bir ılık var. Beni devirmeye çalışan boyumca bir dalgayı atlattıktan sonra:

— Politik görüşlerindeki belirsizliğe rağmen Maupassant'a baylıyorum... diyorum Buyrukçu'ya.

Hafif kırsaçlı kafasını sulardan çıkarıyor:

— Ya London nasıl, London? diyor.

— Harika, diyorum. Bu sırada iri bir dalga ikimizi birden tokatlayarak sahile püskürtmeye çalışıyor. Direniyoruz.

Akşam gazinodayız. Boyuna yazmayı tasarladığı öy-

TÜRKİYE
ve
SOSYALİZM

Muvaffak Şeref

Fiatı 10 T.L.

Bütün kitapçılarda arayınız

T.S. 92

Aldatmaca

Cahit IRGAT

Neden yalnız değil bu çığlık?
Yalnız siz mi rahatsızsınız dünyada?
Yalnız siz mi rahatsızsınız dünyada?
Neden yalnız değil bu çığlık?

Dünyada insanlar ölüyor şu anda,
Yalnız siz mi rahatsızsınız dünyada?
Yalnız siz mi rahatsızsınız dünyada?
Dünyada insanlar ölüyor şu anda,

Aldatılmış insanlar aldatılmakta.
Ortada her şey ortada
Ortada her şey ortada
Aldatılmış insanlar aldatılmakta.

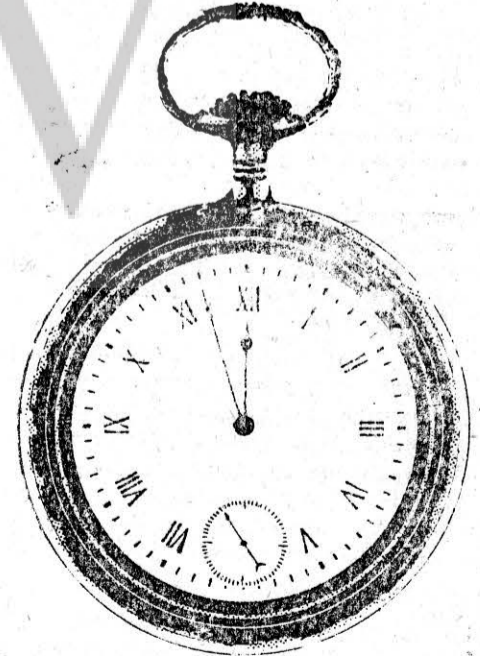
külerden sözaçıyor. Hattâ onları yazmadan bize anlatıyor. Avşa'da beraber geçirdiğimiz on gün içinde en az yedi sekiz hikâye anlattı Buyrukçu. Nasıl hikâye yazdığını bilmiyorum. Ama anlatırken, sevinç içinde ve tutkulu. Betimlemeler yaparken önemli yerlerde kesmeler yaparak anlatımına hareket vermek istiyor.

Avşa'da kızgın güneş, tatlı kum, ve mavi gözlü bir sevgiliye benzettiğimiz deniz yüzünden yaşamaktan yazmaya vakit bulamadı Buyrukçu. Ve notlarını, müsveddelerini derleyip, sarı bir zarfa koyarak çalışmamasına üzgün, fakat yaşamasına memnun bir tavırla geri döndü sanırım.

Bizim asna'atçılarımız, yazarlarımız, batılı gelişmiş ülkelerin yazarlarına oranla hayatlarının uzun yıllarını «yazarlık durumu» na girmek için harcarlar. Çoğunun salt yazıcılıkla uğraşamayıp, hayatlarını sürdürmek için ikinci bir iş tutma zorunluğu bu hazırlanma yıllarının daha da uzamasına neden olur. Önce çalışmaktan sonra da yazabilmek için «yaşamaktan» yâni yaşamsal deneyler geçirmekten, yazmaya vakit bulamazlar pek. Bu yüzden bizde çok genç yaşta önemli, büyük bir üne ermiş yazarlar yok gibidir. Az gelişmişlerin yazarları bu yüzden edebiyatta bir «geç gelmek» tehlikesiyle karşı karşıyadırlar.

Muzaffer Buyrukçu, hareketli ve renkli bir yaşantıdan gelen yazarlarımızdandır. Çok genç yaşlarda öykü yazmaya başlaması, ilk gençlik yıllarında toplumun alt sınıflarıyla haşır neşir olarak, çeşitli işlere girip çıkması. ona Gorki, London gibi büyük yazarların sahip olduğu çeşitlen bir yaşam deneyi kazandırmıştır. Onun gerçek üstüçülüğe benzer dönemlerini saymazsak; bu deneyler öykülerinde hareketli bir gerçekçiliğin süzgecinden geçmiş olarak yansır.

Bir de «tespitçiliğinde» daha geniş boyutlu yorumlara gidebilse iyiden iyiye niyet ettiği romancılığın kapıları, kendine ardına değin açılmış olacaktır.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumunuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLAN KURUMU

Cağaloğlu, Türkiye İş Bankası no 1, kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01 - İstanbul

(Basım: 60091 T.S. 91)

Çek meselesi mi? Dünya meselesi mi?

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

Çek meselesi neye benzedi?
Türkiye'de pek sevilen esnaf mutfağının, lâhmacun kadar sürümlü bir aşısı vardır:
"Bayram değil seyran değil, eniştem beni niye öptü?" der.

Türkçesi: harp yok, darp yok. Sovyetler Birliği Çek baldızını niye öptü?

Mesele bu kadarcık, yani bizim esnafça bile konulsaydı, şöyle bir soru ortaya çıkacaktır: Acep, ortada bir «Bayram, seyran» var mıdır, yok mudur? Sovyet enişte, Çek baldızını böylesine ALENEN «öpmekle» körkütük sarhoşluğu yüzünden, içinde ayıkken saklı duran bir sapık güdüyü mü açıkladı? Yoksa... gerçekten hasbî bir «ağabey» şefkati mi göstermek istersen, pot kırıldı?

Sovyetler, Çekoslovakya'dan istiyebilirler? Sovyetlerin bir SOSYALİST Cumhuriyetler birliği olduğunu bir yana bırakalım da, bayağı bir kapitalist devlet olduğunu bir an öne sürelim. Kapitalizm İngiltere'de gelişince, kara Avrupa kıtasındaki rakiplerine karşı: Belçika, Felemenk, Lüksemburg gibi sürüyle satranç tahtasındaki paytaklara benzer devletçikler kurup savunmasını sağladı. Sovyetler de, sosyalizm sistemini emperyalizme karşı toprak üzerinde savunmak için, hele ikinci Emperyalist Evren savaşından sonra, Doğu Avrupa denilen ülkede, sınır boyu: Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan gibi kendi sistemine uyarlı devletçikler tanıdı.

Kapitalizm için Belçika, Felemenk, Lüksemburg, hattâ Montekarlo ve Andora devletçikleri ne ise, ne denli «BAĞIMSIZ» ise, sosyalizm için de: Polonya, Çekoslovakya hattâ Moğolistan odur ve o denli «BAĞIMSIZDIR». Bu bağımsızlığı Sovyetlerin kendileri istemişlerdir. Hattâ çevrek yüzilyardan beri kendi elleriyle kurmuşlardır. Şimdi ansızın, bir geceyarısı kendi kurduğu ve tuttuğu o «Bağımsız devletler» in savunduğu bağımsızlıklarını neden zedelesin? Önce en basit mantık gereği bunu aklınıyor.

Diyelim ki «Mantik» ımız gelişikleri kapsar. Olaylar ortada. Sovyetler Birliği yeryüzünün altında biri. Yerüstü ve yeraltı zenginlikleriyle, büyük emperyalist Amerika Birleşik Devletlerinden çok daha üstün ve bütunlemesine varlıklı. Henüz o yaman ülke zenginliklerini kapitalist Amerika kadar olsun değerlendiremediği ise bir başka olay. İkide bir kapitalist dünyadan buğday ithal etmek zorunda kalıyor. Kendi toprağında yapacak böylesine uçuz bucaksız işleri sıra beklerken Sovyetlerin gözü niçin dışarıda olsun?

Kapitalist düzenin eşitsiz ekonomik gelişimi, kapitalist devletleri zaman zaman dünya dengesini alt-üst edecek pazar ve ham madde aramak maceralarına sürükler. Sosyalizm için böyle bir kaçınılmazlık yoktur. Özellikle Sovyetler Birliği'nin toprakları her türlü teknik ve ekonomik gelişim için gerekli bütün ham madde kaynaklarına ve en geniş insan, pazar malzemesine sahiptir. Böyle bir devletin başkalarına ait topraklara ihtiyaç duyması düşünülemez. Hele Karpat dağlarının karlı tepelerinde tünemiş, öteden beri tarihte her Avrupa reformuna Jean Huss çapında bayraklar sunmuş gelenekli iki üç milyon Çek ve Slovak'ın toprağına göz dikmekle neyi kazanacaktır? Bütün dünyayı aleyhine kışkırtmak mı hoşuna gidecektir?

Daha bunu sorarken bir TOPRAK meselesiyle karşı karşıya bulunmadığımız kendiliğinden anlaşılıyor. Ya sosyal ve politik durumlar? **HER MİLLET KENDİ ALINYAZISINI KENDİSİ BELİRLENDİRECEK.** formülünü Sovyet güdücüleri bilmiyorlar mı? Biraz okur yazar olan her namuslu kişi bilir ki, ne denli küçük olursa olsun, her milletin kendi alinyazısına kendisinin sahip olması parolası bir Sovyet icadıdır. Bu parolayı yeryüzünde ilk koyan ve uygulayan akım LENİNİZM adını alır. Sovyetler Birliğinde bir insanın güdücü olmasına hacet yok: İlkokula giden bebekler dahi, o parolayı ilmühal ezberler gibi hatırlar. Olaylar.

Öyle ise ne oluyor? İtiraf edelim ki, Evet, bütün mesele burada. İtiraf edelim ki, **HÜR BASIN:** Kapitalist dünyasının altıncı kuvveti olmaktan çıkmış, birinci kuvveti olmuştur. **KAMUOYU** denilen şeyi, her olayın püf noktasında, sonuna dek kör etmeyi ve ucurunun dibine dek istediği yere doğru sürüklemeyi bilen en başarılı kör oyunu, en usta inceliklerle hep o «Hür Basın» oynar. Gün-

lerce, haftalarca, aylar ve hattâ yıllarca: her sabah gözünü açan okur yazara, yeni uyanmış taze beyninin içini açtırır. O beynin içine tonla öyle: uçkur, peşkir, cinayet, polis hafiyesi, hırsız, yankesici, vurgun, dolandırıcılık, kız kaçırma, cinsî sapıklık, spor ayıcılıklar, sinema yıldızları, Kur'an kursları ve ilh. ufaklıklarını boşaltır ki, okuyucuya usanıp hiç bir şeyi ciddiye almaz olur, yahut bir detektiflik esrarkeşi kesilir çıkar.

Yıllarca bu kokmuş hava ile sistemlice serserme döndürülmüş bulunan beyinlere, bir de bakarsınız hiç beklenmedik ve yerden göğe dek haklı görülen bir cevher atılır: «Her millet kendi alinyazısını kendisi belirlerdir...» Ne imrenilecek inci fikir, değil mi? O tonla hür basın süpürüntüleri ortasında bu ufaklık elmanın parlıtı bütün gözleri kamaştırır. Ah! öyle mi? Yazıklar olsun... En usanç getirmişinden, en zabta romanı ve film yıldızı, yahut spor esrarkeşine dek herkesin gözü bu elmas ışığa dalar. Ve onun dışında kalan bütün dünya bir anda kararıp gözden yitiverir.

Artık varsa yoksa o elmasın değeri uğruna acınılır. Bütün öteki her gün yutulmuş süpürüntülerin acısı çıkarılacaktır. İşte Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu bile, hiç âdebi değilken, programlarını beşte dört haberler bölümünü hep o ciddi Çekoslovak meselesine ayırır. Olayların iğne ucu kadar görünmez ayrıntıları üzerinde projektörlerinin milyonlarca müluk ışığını çevirip, evirip, dolastırır.

Çek meselesi cihan kamuoyuna böyle verildi, veriliyor, verilecek. Bu şartlar ortasında, en sağlam düşünceli insan azıcık sendelemekten kendini alabilir mi? Ne lüzumu varmış küçüçük bir Çek milletini istemediği sosyalizmde zorla tutmaya? Yeryüzünde bunca kapitalist ülkeler var. Sovyetler Birliği hepsiyle: «BARİŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA» ğa kuzu kuzu yanaşmış iken, şu kendine göre bir «SOSYALİZM» denemek isteyen Çekoslovaklara niçin dayanamasın? Sonra, bir çevrek yüz yıldır, Ruslar gibi aynı Slav dilini konuşan bir kaç milyon insanı sosyalizme ısındırmak için, zırlı silahlardan başka araç bulamamış olmak ne demektir? Ve ilh. ve ilh...

Çek meselesini, «Hür Basın» in sunduğu gibi, sırf ve yalnız ufaklık Çek toprağı meselesi olarak ele aldık mıydı, en insaflı düşüncünün bile yukarıki sorulardan kendini alamaması kaçınılmaz olur. Hele Türkiye gibi dünya akımlarının hem en anafolu döneminde, hem en vurdum duymaz ortamında yaşayan bir ülke için, yani dünya ile bütün bağları yüz yıllardan, bin yıllardan beri balta ile kesilip koparılmış insanlar için... olayın içyüzünü kavramak hemen hemen imkânsızlaşır.

Ne var ki, sosyalist Doğu'dan yükselmış «İZAH» lara kulak asmayalım. Çünkü önce onlar bir yana tutacaklar ve sonra belki de: aşağı tükürsek sakal, yukarı tükürsek bıyık durumunda susacaklardır. Nitekim de öyle oluyor. Resmî iki üç bildiri dışında o yandan çıt gelmiyor. Yalnız işlem, davranış, aksiyon var... Kapitalizmin emperyalist çağını şahlandırmış olan ve general diktasını yaşayan Batıda, nasılsa ağızdan kaçmış gibi görünen tek tük dil sürmeciçlerini göz önüne getirelim. Her saat başı kafamıza boşaltılan kararlar dolusu ajans ve radyo haberleri içinde boğulmuşuz.

«Çekoslovakya Faciası» çevresinde kan gövdeyi götürürken, Fransa'nın «Colombey-Les-Deux-Eglise Bildirisi» içinde geçen bir sözcüğü bir daha okuyalım. O bildiri yapılmış görünen De Gaulle de, hiç yoktan; «Bayram değil, seyran değilken» baldızını öpen enişte durumunda kalıyor. Hür basının himmetiyle «dünyayı allak bullak eden» Çek meselesi sanki hiç ortada yokmuş gibi, Fransa kadar muazzam bir emperyalizm ülkesi adına ağır ağır konuşturulan De Gaulle ne diyor?: Hep kabahat «BLOKLAR POLİTİKASI» nda, diyor. O kadar. Fransa'nın da aşağısı sakal, yukarısı bıyık. De Gaulle de açık tüküremiyor. Dışleri arasından «Çekoslovak» sözcüğü yerine «BLOKLAR POLİTİKASI» deyimini geçiriyor.

Anlaşıldı mı? Bloklar: NATO ile VARŞOVA Paktları adını alan, kapitalizm ile sosyalizm arasında karşılıklı nöbet tutan silahlı iki cephe. NATO blokundan Fransa, Çek meselesi konuşulurken «BLOKLAR POLİTİKASI» nı yadırgıyor! Şu Fransa düne dek NATO-

ya üs olmuş, bugün NATO'dan nasıl yakasını kurtaracağını kestiremeyen Fransa'dır. Ve Çekoslovak derken, «BLOKLAR POLİTİKASINI ÇEK» diyor.

Diyelim ki Fransa NATO'da çekimserdir. İngiltere'de «İŞÇİ PARTİSİ» iktidarı var. Bu iktidar ölecek, gözü NATO çöplüğünde kalacak olan başlıca NATO çıkırtkanı horozlardan biridir. İngiliz horozu Çekoslovak olayları üzerine ne düşünüyor? Tarafsız Fransız basınına, sayılı bir «İNGİLİZ DİPLOMATİ» sunları söylüyor:

«Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği» ne karşı Haçlılar Seferi açmak fikri bir yana bırakıldığı andan itibaren elden gelecek tek tutumdan başkası ortada kalmıyor; kırılıp dökülenleri sınırlamalı, bunun için kamuoyu dayatıyorsa, barış içinde bir arada yaşama yu-muşamasını (gerginliği gidermeyi) kabul etmeli, ama her ne pahasına olursa olsun, herhalde Soğuk Savaşa dönmekten sakınlmalıdır.»

Ne demektir bu? «Kol kırıldı, yen içinde saklıyalım» demektir.

Niçin?... Dünyada kapitalizmi icat etmiş olan İngiltere ve iki emperyalist evren savaşının üstün başpehlivani olmuş İngiltere ile Fransa «DİPLOMASİSİ», «Çek faciası» önünde yavaşça niçin böyle fısıldaşıyorlar dersiniz? Bütün dünyanın hür basını, Çekoslovak olayından başka hiç bir şey tanımaz ve bu uğurda kızılca kıyametleri ayyuka çıkarırken: yeryüzünün sayılı iki büyük emperyalistine, birbirlerini kedi köpek kadar çekemez hale gelmiş bulunan Fransız ile İngiliz'e ne oluyor ki, böyle aynı noktada birleşebiliyorlar? Mesele «ÇEK» değil, «BLOK» tur, yok «SOĞUK SAVAŞ» olmalı, «İLİK BARİŞ» olmalı diyorlar.

Lütfen unutmuyalım. Yirmi birinci yüzyıla insan türü merdiven dayamış bulunuyor. «DEVLET» kavramı artık «FELAKET» kavramı ile bir olmuştur. İnsanlık, dalında çoktan olgun çürümek üzere bulunan SOSYAL SINIFSIZ BİR TOPLUM çırpıntısı içinde kıvrılıyor. Ortada hâlâ «KÜÇÜK DEVLET», «BÜYÜK DEVLET» yetmemiş, iki de «SÜPER BÜYÜK DEVLET» türemiş. Felâket olarak, unutmamalı ki, «SÜPER BÜYÜK DEVLET» olmak bile «AZ FELAKET» değil. Onun için Fransa ve İngiltere gibi «BÜYÜK DEVLETLER»: aşağı tükürseler sakal, yukarı tükürseler bıyık durumunda bozuluyorlar. Ya böyle bir dünyada «KÜÇÜK DEVLET» olmak ne demektir? «TRAJEDİ» nin kökü burada yatıyor.

Onun için, insanlığın trajedisini sosyal ölçüde bütün büyüklüğü ile koymadıkça, «Hür Basın» in her günkü süpürüntü seyrahı satıcılığını yuta yuta beyin ve mide fedasından kurtulmağı umamamız. Burada artık Çekoslovakya kadar SSCB'nin de mutsuzluğu ile karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz. Andre Ulmann 23 Ağustos 1968 günü şöyle yazıyor:

«Şimdi, kınama dalgası herşeyi çiğniyerek taşıyor. Yalnız başına bu dalganın bile vahim politik sonuçları olacak. Onun için insan kendisini sormamazlık edemiyor: Sovyetlerle Varşova mektubundaki beş oyun arkadaşı, neden o dalgayı sineye çektiler?»

«SSCB'nin ve oyun arkadaşlarının müda-

yale ederken geçirdikleri tereddütler, en sonra davranışa geçme kararını verişleri yeterince gösteriyor ki tartışma daha başlamak üzere iken bile, kamuoyunun Çekoslovakya drama gibi baktığı şeyin sınırlarını aşmıştır.»

Teşhis kabalama budur. Büyük hastalığın (yahut büyük doğum sancılarının) semptomları, ister istemez, «KÜÇÜK DEVLET» olmanın ağrıları ile açığa vuruyor. Bu ağrılar ne ilk, ne son olacağı benzeriyor. Daha dün yaşamış olanlar bir daha hatırlayabilirler. İKİNCİ EMPERPALİST EVREN SAVAŞI'nın başlangıcında gene Çekoslovakya gibi küçük bir ülke ile SSCB'nin akıl almaz kertede uzamış, hem de o zaman epey kanlıca uzamış bir inanılmaz savaş oldu: Finlandiya Savaşı...

Bir devle ayakları altında dolanan afacan bir çocuğun güreşini andırıyordu Sovyet-Fin savaşı. Bu savaş dünya kamuoyunu öylesine dehşetle oyaladıydı ki, rahmetli Amerikan Cumhurbaşkanı Roosevelt bile, bir ara dayanamayıp: «Sovyet bombaları yalnız Fin çocuklarını ve kadınlarını öldürüyor, yazık oluyor» diye bildiride bulunmuştu. Stalin de: «Mister Roosevelt o kadar uzaktaki olduğu için, Sovyet bombalarının yalnız çocukları ve kadınları öldürüp öldürmediğini göremiyor» karşılığını vermişti. O savaşın sonunda herkes bir şey öğrenmişti: Finlandiya'ya yabancı askerin çekilmesi demek, Sovyetlerle savaş demek olur!

Çok geçmedi, Nazi orduları, Finlandiya'ya çıktılar. Çok geçmedi Nazi orduları Fin orduları ile birlik olup Sovyetleri en nazik yerlerinden, Kızıldoru'yu arkadan hançerlemek için Finlandiya yolu ile Leningrad'a taarruza geçtiler... Kabahat kimindi? Sovyetlerin mi, Finlandiya'nın mı? Yoksa, hattâ azgın Alman Nazilerinin mi? Herkes kendi açısından bir gerekçe taşıyordu. Kabahat: can çekişen kapitalizmin.

Aynı İkinci Emperyalist Evren Savaşında bir başka «KÜÇÜK DEVLET» daha okka altına gitmekle trajedi yaşadı. Bir gece varisi, bu sefer azgın Naziler değil, «BÜYÜK DEMOKRASİLER» baskın yaptılar. İngiltere ile Sovyetler Birliği küçük, geri ve cılız «İRAN DEVLETİ» nin topraklarını ansızın, —tıpkı Çekoslovakya'da olduğu gibi hiç direnç görmezsiniz— işgal ediverdiler. Olayların akışı ile sonuç görüldü. İngiltere ile Sovyetler İran yolunu kesmemiş olsalardı, Nazi orduları Boğazların ve Ege denizinin kıyılarına indikleri zaman Türkiye üzerinden Yakın Doğu'ya atılmanın (askeril, politik, sosyal) her türlü yollarını plânlamışlardı. Kabahat kimindi? İngilizlerin mi? Acep Şahın mı? Yoksa Sovyetlerin mi? Herkes kendi açısından bir gerekçeye dayanıyordu. Kabahat hâlâ debelenen kapitalizmindir.

Onun için, gerek Fransa'nın, gerek İngiltere'nin, Çekoslovak olayını serinkanlılıkla düşününce «BLOKLAR POLİTİKASI» na bağlamaları, heyecana kapılıp saçını başını yolmanın asıl derde deva olamayacağını gösteriyor. Mesele dünyanın her köşesinden, gün batmaz bir dağ tepesinde geçmiş facia sınırları kadar ufaltılmıyor. Niçin? Bunun her günkü birkaç örneğini gelecek yazı ile vermeye çalışalım.

D evamı 46. Sayının son sayfasında.

11/8/968 Pazar günü sana tekrar gelmeyi kararlaştırmıştım.

Pazar sabahı durup dururken ve sıhhatim yerindeyken gece midemde kanama olduğunu müşahade ettim. Bitkin değildim. Kararlıydım sana gelmeye ve geldim. Evvece gördüğümde farklı değildin, ya da bana öyle geldi. Ziyaretin pek hostu, hepsi ile ayrı ayrı konuşuyordun gelen, seni sıkılamak için biraz durup gidiyordun. Ben, epeyce kaldım nedense yanından ayrılmak istemiyordum. Nihayet öptüm yanaklarını. Sen de elinle yüzümü sıvazladın ve ayrıldık. Ertesi gün bir dosttan telefon mesajı aldım, öldüğünü bildiriyordu.

Reşat Sevgili Kardeşim. Demek içime doğmuş olacak ki, Pazar günü, ne olursa olsun gelmiştim yanına, sarılmıştım sana, ayrılmak istemiyordum senden. Ne yazık ki, menhus, devamlı kanama cenazene gelmek imkânını vermedi bana.

Şimdi yattığım yerde gözümün önündein. Eski günlerimizi hatırlıyorum. Müdüriyet birinci şubesinde zebani yapıldı Demirin nezareti altında bir sürü polis kalabalığı, seni falakaya yatırmışlar, üzerine abanmışlar, sopalar inip, inip kalkıyordu. Neden sonra seni bıraktılar, beni yatırdılar, yine bir kaç sopa kırıldı. Yine de olmadı. Demir, hırslı yenemedi, falakaya ikisinin ayağını birden takım emrini verdi Sopalar inip kalkmaya devam etti, ben bayılmıştım, seni bilmiyorum. Yine bir gün beni şube müdürü Zeki'nin (hani, sonradan bilmem hangi kazıda çıkan altınları aşırıldığını gazetelerde okumuştuk) odasına götürdüler. Bir hayli sıkıştım, seni Almanya Nazi kampına göndericeğimi gibi numaralardan sonra beni —tecrit odalarına tuvaletine giderken sağ tarafta galiba üç numara olacak — odaya soktu. Tasavvurun üstünde soğuk bir Mart günü sağ tarafta çatıya bakan açık bir pencerenin önünde seni arkan pencereye gelmek üzere koltuklarından asmışlardı, sırtın çırpıplak, yalnayak, tipili bir havada sulular karlar sırtına çarpıyordu, kafan önüne sarkmıştı. Göz göze geldik bir an için çılgına dönmüştüm. Zeki: «Görüyorsun ya. Sen itopuklarından sallandıracam» diyor seni bana göstererek beni korkutmak istiyordu. Gafil.. Yurdunu, halkını öylesine seven, insanların nelere katlanacağından habersiz gafil...

Reşat! Mümkün olsa da seni tekrar kucaklasam, yanaklarından öpsem.

ARKADAŞIM

Resat **FUAT**

Baraner

Reşat Fuat Baraner.

Sebati **SELİMOĞLU**